

Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Sisukokkuvõte

Käibemaksuseaduse (edaspidi *KMS*) muutmise seaduse eelnõu kohaselt kavandatakse lihtsustada väikeettevõtjate tegutsemist teistes liikmesriikides võrdsustades liikmesriigis asukohta mitteomavate ettevõtjate ja asukohta omavate ettevõtjate käibemaksu kohustuse tekkimisega seotud õigused ja kohustused.

Muudatuste eesmärk on vähendada Euroopa Liidus asuvate väikeettevõtjate halduskoormust, mis puudutab erinevates liikmesriikides tegutsemisel käibemaksukohustuse tekkimist ja täitmist. Kehtiva korra kohaselt on liikmesriikides kehtestatud käibe piirmäär, mille ületamiseni ei ole isikul kohustust ennast registreerida käibemaksukohustuslasena (edaspidi *maksukohustuslane*). See piirmäär kehtib üksnes liikmesriigis asukohta omavatele isikutele. Eestis on selleks piirmääraks 40 000 eurot. Ettevõtlusega tegeleval välisriigi isikul tuleb registreerida ennast maksukohustuslasena maksustatava käibe tekkimise päevast, ehk et võrreldes asukohta omava ettevõtlusega tegeleva isikuga puudub tal õigus tegutseda maksukohustuslasena registreerimata kuni asjaomases riigis kehtiva käibe piirmäära ületamiseni. Selleks, et võrdselt kohelda nii liikmesriigis asukohta omavaid isikuid kui ka mitteresidente, kes omavad asukohta teistes liikmesriikides kehtestatakse kord, mille kohaselt ettevõtja ei pea teises liikmesriigis tegutsedes ennast registreerima seal maksukohustuslasena samadel tingimustel, mis kehtivad selles teises liikmesriigis asukohta või püsivat tegevuskohta omavatele ettevõtjatele maksukohustuslasena registreerimiseks.

Muudatus vähendab piiriülelset tegutsevate väikeettevõtjate halduskoormust. Käibemaksulaekumisele on muudatuse mõju vähene.

Lisaks näeb eelnõu ette kahe eraldiseisva maksudeklaratsiooni, käibedeklaratsiooni ja ühendusesisese käibe aruande, liitmist üheks deklaratsiooniks, mille esitamise aluseks on senise vormi asemel andmekoosseisud. Muudatuse tulemusel väheneb maksukohustuslaste halduskoormus ja ka Maksu- ja Tolliameti (edaspidi *maksuhaldur*) töökoormus.

Muudetakse ka käibemaksuga maksustamise põhimõtet, mis puudutab ehitisi, mida ei ole veel kasutusele võetud. Kavandatava muudatuse järgi tuleb maksustada ka ehitist, mis on kasutusel olnud kuni aasta. Muudetakse ka põhivara sisendkäibemaksu korrigeerimise korda. KMS kohaselt põhivara soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamisel lähtutakse põhivara maksustatava käibe tarbeks kasutamise prognoositavast osatähtsusest. Kavandatava muudatuse kohaselt, kui põhivara kasutusele võtmisel tegelik kasutamine erineb prognoosist, tehakse kogu sisendkäibemaksu osas ümberarvestus, lähtudes selle esmasest kasutamisest.

Muudatustega tõhustatakse maksuhalduri tööd, väheneb maksukohustuslaste motivatsioon teha näilikke toiminguid ja kasvab käibemaksu laekumine.

Eelnõu ettevalmistaja

Seaduse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialistid Aet Külusalu (aet.kylasalu@fin.ee, tel 5885 1300) ja

Sirje Pulk (sirje.pulk@fin.ee; tel 5885 1496). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee, tel 5885 1493). Eelnõu mõju riigieelarve laekumisele hindas fiskaalpoliitika osakonna analüütik Rait Kiveste (rait.kiveste@fin.ee, tel 5885 1459). Keeleliselt toimetas eelnõu Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee, tel 5885 1468).

Märkused

KMS muudatustega võetakse üle nõukogu direktiiv (EL) 2020/285, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) väikeettevõtete erikorra osas ning määrust (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ja teabevahetuse osas, mille eesmärk on teostada järelevalvet väikeettevõtete erikorra nõuetekohase kohaldamise üle (ELT L 62, 02.03.2020, lk 13–23)¹ ning nõukogu direktiiv (EL) 2022/542, millega muudetakse direktiive 2006/112/EÜ ja (EL) 2020/285 käibemaksumäärade osas (ELT L 107, 6.4.2022, p. 1–12)², mille norme liikmesriigid on kohustatud kohaldama alates 1. jaanuarist 2025. a. Väikeettevõtete erikorda puudutav direktiiv on seotud komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2021/2007, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EL) nr 904/2010 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses väikeettevõtete erikorruga (ELT L 407, 17.11.2021, lk 27–36)³. Nimetatud määrusega kehtestatakse liikmesriikide vaheline automaatse teabevahetuse kord, mis puudutab ettevõtjaid, kes kohaldavad teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ega muu menetluses oleva seaduse eelnõuga.

Eelnõuga kavandatakse KMS 2025. a 1. jaanuaril jõustuva redaktsiooni (RT I, 21.11.2023, 11) muudatused.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamuse.

2. Seaduse eesmärk

2.1. Väikeettevõtete erikord

KMS muudatustega kavandatakse vähendada Euroopa Liidus asukohta omavate väikeettevõtjate halduskoormust. Selleks sätestatakse ettevõtlusega tegelevatele isikutele võimalus teises liikmesriigis tekkiva käibe korral rakendada väikeettevõtete erikorda, mis annab õiguse võrdselt teises liikmesriigis asukohta omava isikuga tegutseda selles liikmesriigis maksukohustuslasena registreerimata. Ettevõtjal on õigus väikeettevõtete erikorda rakendada teises liikmesriigis tekkiva käibe osas, kui tema kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot ja ka teises liikmesriigis tekkiv käive ei ületa selles teises liikmesriigis maksukohustuslasena registreerimise piirmäära.

2.2. Käibedeklaratsioon ja selle lisad

Maksuhaldur kavandab 2023–2025 aastal arendusprojekti "Kaasaegse käibedeklaratsiooni (KMD) loomine ja andmete automaatne edastamine XBRL GL formaadis" raames maksukohustuslaste maksukohustuste täitmise lihtsustamise ja kaasajastamise eesmärgil muuta käibedeklaratsiooni ja ühendusesisese käibe aruande rakendusi. Eelnõuga kavandatakse

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020L0285&qid=1697804221418>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022L0542&qid=1698844050298>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R2007&qid=1698843656557>

asendada senine vormipõhine käibemaksudokumentide deklareerimine andmepõhiseks, mis tähendab käibemaksudokumentide välja arvutamiseks vajalike algandmete edastamise võimaluse loomist otse maksukohustuslase raamatupidamisest ja maksuhalduri poolt maksukohustuse välja arvutamist. Kui seni toimub deklaratsiooni genereerimine raamatupidamistarkvaras, siis muudatuse tulemusena liigub maksukohustuse väljaarvutamine maksuhaldurile. Maksukohustuslasel säilib endiselt ka võimalus esitada andmed manuaalselt või failist laadides e-MTA kliendirakenduses.

Eelõuga kavandatakse liita KMS-s kaks eraldiseisvat deklaratsiooni/aruannet – käibedeklaratsioon (KMD) koos lisadega KMD INF A ja B osa (KMS § 27) ning ühendusesisese käibe aruanne (VD/VDP) (KMS § 28), üheks deklaratsiooniks.

Käibedeklaratsiooni andmekoosseisu koostamisel lähtutakse põhimõttest, et maksukohustuslane esitaks andmeid ühe korra. Näiteks kehtiva korra kohaselt tuleb kauba ühendusesisene käibe deklareerida nii käibedeklaratsioonil kui ka ühendusesisese käibe aruandel. Muudatuse tulemusena deklareeritakse ühendusesisese käibe andmed üksnes käibedeklaratsioonil. Selliseid andmeid, mis on maksuhaldurile muude vorminõuete täitmise kaudu esitatud või on kättesaadavad teistest andmekogudest, andmekoosseisu ei lisata. Näiteks jääb ära autode arvu käibedeklaratsioonil deklareerimine, kuna vajadusel saab maksuhaldur andmed Transpordiameti registrist. Samuti jääb ära ühendusesisese käibe aruandele arvete lisamine. Ettevõtjale jääb lisaks x-tee kanali (masin-masin liides) kaudu andmete edastamisele võimalus esitada andmeid ka manuaalselt (sh failist laadimine) läbi e-MTA kliendirakenduse.

2.3. Ehitiste maksuarvestus

Käibemaksuga maksustatakse uute ehitiste võõrandamist. Kasutusel olnud ehitisi ei maksustata, välja arvatud juhul, kui maksukohustuslane on valinud ehitise maksustamise. Nimetatud valikuõigus puudub eluruumide käibe maksustamisel. Uue ehitistena käsitatakse ehitist, mis ei ole veel kasutusele võetud. Muudatuse eesmärgiks on vähendada olukordi, kus uus ehitist võetakse lühiajaliselt või näiliselt kasutusse eesmärgiga võõrandada see ehitist käibemaksu tasumata. Kavandatava muudatuse järgi loetakse uueks ehitiseks ka ehitist, mis on kasutusel olnud lühiajaliselt ehk kuni üks aasta. Eesmärk on vähendada ettevõtete motivatsiooni esitada näilikke tõendeid ehitise kasutamise kohta enne selle võõrandamist, eesmärgiga vältida ehitise võõrandamisel käibemaksu tasumist. Ehitise maksustamisel on maksukohustuslasel selle soetamisel tasutud sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus, seega muudatus käibemaksu kumulatsiooni ei tekita.

2.4. Põhivara kasutusele võtmisel sisendkäibemaksu ümberarvestus

Kehtiva korra järgi lähtutakse põhivara soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamisel prognoosist, millises ulatuses hakatakse põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks. Seejärel korrigeeritakse põhivara soetamisel maha arvatud sisendkäibemaksu iga kalendriaasta lõpus, lähtudes sellest, kuidas seda põhivara antud aastal on kasutatud. Selline kord annab põhjendamatu eelise nendele maksukohustuslastele, kes esialgselt väidavad, et hakkavad põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad selle kasutusele maksuvaba käibe jaoks. Maksuhalduri praktika kohaselt esitatakse valeandmeid eelkõige eluruumide prognoositava kasutamise kohta. Eelis tekib seetõttu, et maksustatava käibe tarbeks kinnisasja soetamisel saab maksukohustuslane sisendkäibemaksu maha arvata prognoosi kohaselt, kuid hiljem maksuvaba käibe jaoks kasutamisel korrigeerib maha arvatud sisendkäibemaksu vastavalt tegelikule kasutamisele iga aasta lõpus 1/10 osas ehk maksab tagastatud sisendkäibemaksu riigile tagasi 10 aasta jooksul. Maksuhalduril on maksukohustuslase ehitise kasutamise prognoosi väga raske kontrollida ning enamasti eluruumi soetamisel makstav käibemaks tagastatakse maksukohustuslasele. Samas on ka juhuseid, kui

maksukohustuslane plaanibki ehitada eluruumid müügiks, kuid plaan muutub ja ta annab need hoopis maksuvabalt üürile. Kavandatava muudatuse kohaselt tuleb isikul põhivara kasutusele võtmisel teha kogu sisendkäibemaksu osas ümberarvestus lähtuvalt sellest, mille jaoks see esmalt kasutusele võetakse. Eesmärgiks on sisendkäibemaksu mahaarvamine seada sõltuvusse sellest, milleks põhivara tegelikult kasutama hakatakse, mitte sellest kuidas prognoositakse põhivara kasutamist. Eesmärgiks on ka vähendada maksuhaldurile valeinfo andmist soetatud põhivara kasutamise kavatsuse kohta ning vähendada maksuhalduri töökoormust ja suurendada käibemaksu laekumist.

2.5. Väljatöötamiskavatsuse koostamine

Seaduse eelnõule ei ole eelnenud väljatöötamiskavatsuse koostamist. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punktile 2 ei ole seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus nõutav, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu (edaspidi *liit*) õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtutud lõikes 1 sätestatud nõuetest. Nõukogu direktiivide (EL) 2020/285 ja 2022/542 põhimõtete rakendamiseks tuleb liikmesriikidel võtta vastu vajalikud normid ja avaldada need hiljemalt 2023. aasta 31. detsembriks. Nimetatud direktiivide üle võtmine järgides direktiivis sätestatud tähtaega on liikmesriigile kohustuslik ning selles osas ei ole liikmesriigile jätetud diskretsiooni.

Väikeettevõtete erikorda puudutavat mõju on hinnatud Euroopa Komisjoni dokumendis SWD(2018) 9⁴, mille kommenteeritud kokkuvõtte on esitatud komisjoni töödokumendis SWD(2018) 11⁵.

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon arutas väikeettevõtete käibemaksu erikorda käsitleva nõukogu direktiivi eelnõud⁶ (COM(2018) 21) 2018. a 23. märtsi istungil. Komisjon otsustas toetada kooskõlas rahanduskomisjoni arvamusega Vabariigi Valitsuse 2018. a 1. märtsil vastuvõetud seisukohti väikeettevõtete käibemaksu erikorda käsitleva nõukogu direktiivi eelnõu kohta⁷. Valitsus toetas nimetatud eelnõu eesmärgi ja eelnõuga planeeritavaid väikeettevõtetele maksuvabastuse kohaldamise põhimõtteid. Valitsus ei toetanud nõuet, mis kohustaks maksukohustuslasest väikeettevõtja käibemaksuga maksustamise perioodiks kehtestama ühte kalendriaastat ning väikeettevõtjale lihtsustatud korras maksukohustuslasena registreerimise numbriga saamist. Eelnõu menetluse käigus Euroopa Liidu Nõukogus jäeti nimetatud nõuded direktiivi tekstist välja.

Käibedeklaratsiooni vormi asendamine andmekoosseisudega lihtsustab ettevõtjate andmete esitamist, kes soovivad oma aruandlust automatiseerida ja esitada andmed masin-masin liidest kasutades andmete põhiselt, mitte vormi põhiselt. Seega muudatus laiendab ettevõtjate võimalusi käibeandmete esitamiseks. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punktile 5 ei ole seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus nõutav, kui seaduseelnõu seadusena rakendamise ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju.

Ehitiste ja põhivara maksuarvestuse muudatuse rakendamisega ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju (hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõige 2 punkt 5).

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018SC0009&qid=1698844890358>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018SC0011&qid=1698845024238>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0021&qid=1707909627044>

⁷ <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/b70555fe-015e-47df-a29e-7d5d7e8b93ca>

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu § 1 punktid 1 ja 5 – KMS § 2 lõike 3¹ punkt 5, § 15 lõige 3¹

Tulenevalt planeeritavast KMS §-de 27 ja 28 muudatustest, mille kohaselt lisatakse ühendusesisese käibe aruanne edaspidi käibedeklaratsiooni koosseisu, asendatakse vastavalt KMS-s kasutatav nimetus „ühendusesisene käibe aruanne“ nimetusega „käibedeklaratsioon“.

3.2. Eelnõu § 1 punktid 2, 13–15 ja 24 – KMS § 3 lõige 7, § 21 ja 29 lõige 12

KMS § 3 lõikes 4 on sätestatud maksukohustuslase maksukohustus, ehk on loetletud tehingud, millelt peab maksukohustuslane arvestama ja maksuma käibemaksu. Eestis tekkiva käibe osas maksustatakse lisaks maksukohustuslase enda käibele ka teenuste ja kaupade saamist ettevõtlusega tegelevalt välisriigi isikult. Seega maksukohustuslane peab arvestama käibemaksu ka juhul, kui käive tekib välisriigi isikul, kuid maksukohustus on kauba või teenuse ostjal. Lõikes 5 on nimetatud tehingud ja toimingud, millelt tekib maksukohustus piiratud maksukohustuslasel. Ka piiratud maksukohustuslasena registreeritud isikule sarnaselt maksukohustuslasena registreeritud isikuga rakendub maksukohustus teenuste ja kaupade saamisel ettevõtlusega tegelevalt välisriigi isikult. Piiratud maksukohustuslase puhul tähendab maksukohustus reaalselt käibemaksu maksmise kohustust, mitte üksnes arvestust, kuna tal puudub sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus.

Muudatusega nähakse ette, et maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreeritud isikul ei teki siiski maksukohustust, kui teenus või kaup, sealhulgas kokkupanav kaup saadakse ettevõtlusega tegelevalt välisriigi isikult, kes on oma asukoha liikmesriigi maksuhaldurilt saanud Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks õiguse ja ta on kauba või teenuse arvele märkinud erikorra rakendaja registreerimisnumbri järelliitega „EX“.

Sellest tulenevalt muudetakse ka KMS §-s 21 sätestatud piiratud maksukohustuslasena registreerimise korda. Muudatustega lõigetes 1–2¹ sätestatakse, et piiratud maksukohustuslasena registreerimise kohustust ei teki, kui teenus saadakse teise liikmesriigi isikult, kes on oma asukoha liikmesriigi maksuhaldurilt saanud Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks õiguse ja ta on arvele märkinud erikorra rakendaja registreerimisnumbri järelliitega „EX“. Sellisel juhul ei arvata soetatud kauba maksustatavat väärtust ühendusesiseselt soetatud kaupade piirmäära arvestusse.

Koosmõjus KMS § 3 lõikega 7 muudetakse ka KMS § 29 lõiget 1. Muudatusega jääb piiratud maksukohustuslase poolt tasumisele kuuluva käibemaksusumma arvestusest välja kaupade ja teenuste maksustav väärtus, kui müüja on teise liikmesriigi isik, kes on oma asukoha liikmesriigi maksuhaldurilt on saanud Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks õiguse ja ta on kauba või teenuse arvele märkinud erikorra rakendaja registreerimisnumbri järelliitega „EX“

Näiteks: Eestis registreeritud maksukohustuslane tellib Läti ettevõtjalt reklaamiteenust. Üldreegli kohaselt tuleb Eestis registreeritud maksukohustuslasel sellise teenuse saamisel rakendada pöördmaksustamist, ehk arvestada sellelt teenuselt käibemaks, ja kui seda teenus kasutatakse maksustatava käibe tarbeks, siis on maksukohustuslasel õigus ka sisendkäibemaksu mahaarvamiseks. Kui teenuse osutaja on Lätis registreeritud väikeettevõtete erikorra rakendajana ja talle on antud õigus erikorda Eestis rakendada, siis teenuse saajal Eestis selle teenuse saamiselt maksukohustust ei teki. Sellisel juhul märgib Läti ettevõtja arvele registreerimisnumbri järelliitega „EX“, mis näitab, et tal ei teki Eestis maksukohustust ja seda ei teki ka pöördmaksustamise näol temalt teenuse saajal.

3.2. Eelnõu § 1 punktid 3 ja 4 – KMS § 10

KMS § 10 lõike 2 punktides 2 ja 2¹ ning lõike 4 punktis 2 ja 2¹ on sätestatud käibe tekkimise koht, kui osutatakse kultuuri-, kunsti-, spordi-, haridus-, teadus- või meelelahutusüritusteenust või messi või näitusega seotud teenust või nimetatud üritustele sissepääsu teenust või sissepääsuteenusega seotud kõrvalteenust. Selliste teenuste käibe tekkimise koht on erinevalt üldreeglisest ürituse toimumise koht.

KMS muudatusega täpsustatakse, et ürituse toimumise kohast lähtuvalt ei määrata käibe tekkimise kohta, kui teenus osutatakse voogedastuse teel või muul viisil virtuaalselt. Virtuaalselt osutatavad teenused on oma olemuselt elektroonilised teenused ja maksustatakse vastavalt selliste teenuste maksustamise reeglitele.

Samuti muudetakse KMS § 10 lõike 2 punkti 2 ja lõike 4 punkti 2, mis puudutavad üritustega seotud teenuste käibe tekkimise kohta, kui teenus osutatakse isikule, kes ei ole maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreeritud isik või ettevõtlusega tegelev ühendusevälise riigi isik. Muudatusega täpsustatakse, et ürituse toimumise kohast lähtuvalt ei määrata käibe tekkimise kohta, kui üritus edastatakse voogedastuse teel või muul viisil virtuaalselt. Kui kultuuri-, kunsti-, spordi-, haridus-, teadus- või meelelahutusüritusteenust või messi või näitusega seotud teenust osutatakse isikule, kes ei ole maksukohustuslasena ega piiratud maksukohustuslasena registreeritud isik ega ettevõtlusega tegelev ühendusevälise riigi isik, siis sellise ürituse edastamisel voogedastuse teel või muul viisil virtuaalselt, on teenuse osutamise kohaks isiku elu- või asukoht.

Näiteks, kui näituse füüsiline toimumise koht asub Eestis, kuid seda näitust on võimalik lisaks füüsiliselt näitusesaali külastamisele külastada ka virtuaalselt, siis sellise virtuaalse näituse külastusõiguse müümisel on teenuse osutamise koht teenuse saaja elu- või asukoht või püsiv tegevuskoht. Kui sellise teenuse saaja on teise liikmesriigi maksukohustuslane, siis teenus maksustatakse Eestis 0% määraga ja maksukohustuslasest teenuse saajal tekib teises liikmesriigis sellelt teenuselt maksukohustus. Kui sellise teenuse saaja on teise liikmesriigi füüsiline isik, siis Eestis asuval teenuse osutajal tekib teenuse saaja riigis maksukohustus juhul, kui isiku piiriülene KMS §-s 10¹ sätestatud käive ületab 10 000 eurot kalendriaastal.

Seega kokkuvõtteks, olenemata üritustega seotud teenuste saaja isikust, selliste teenuste virtuaalsel osutamisel on teenuse osutamise koht teenuse saaja elu- või asukoht või püsiv tegevuskoht.

KMS asjaomaste sätete muutmise tingib käibemaksudirektiivi artiklite 53 ja 54 täpsustamine eesmärgiga ühtlustada liikmesriikide maksustamise praktikat. Eestis antud muudatus kehtivat praktikat ei muuda, kuna voogedastuse teel või virtuaalselt osutatavate teenuste osutamise koht määratakse kehtiva regulatsiooni tõlgenduse kohaselt teenuse saaja asukohast lähtuvalt vastavalt KMS § 10¹ sätestatud elektroonilise side teenuse ja elektrooniliselt osutatava teenuse käibe tekkimise koha reeglitele.

3.3. Eelnõu § 1 punkt 6 – KMS § 16 lõige 2 punkt 3

KMS § 16 lg 2 punkti 3 järgi on ehitise müük üldjuhul maksuvaba, kuid tuleb maksustada ehitist, mis ei ole veel kasutusele võetud ehk uut ehitist. Käibemaksudirektiivi artikli 12 lõike 2 kohaselt võib liikmesriik uue ehitise määramisel kohaldada muid kriteeriume kui ehitise esmane kasutuselevõtt, näiteks ajavahemik esmasest kasutuselevõtust kuni järgmise võõrandamiseni, kusjuures see vahemik ei või ületada kaht aastat. Seda võimalust kasutavad mitmed liikmesriigid, näiteks Leedu, Poola, Sloveenia, Horvaatia, Hispaania, Madalmaad.

Kavandatava muudatuse järgi tuleb maksustada ka ehitise võõrandamist, mille esmasest kasutuselevõtust ei ole möödunud rohkem kui üks aasta. Näiteks kui ehitist soetatakse 2. jaanuaril 2025. a, kasutusele võetakse 5. aprillil 2025. a ning võõrandatakse 5. aprillil 2026. a, siis sellise ehitise võõrandamist tuleb maksustada. Kui võõrandamine antud näite puhul toimub 6. aprillil 2026. a, siis sel juhul ehitise võõrandamist ei pea maksustama. Uue ehitise käsitluse muutmise eesmärgiks on vähendada olukordi, kus uus ehitist võetakse näilikult kasutusele ning mõne aja pärast see müüakse käibemaksu tasumata. Sama põhimõtet rakendatakse ka ehitisele, mis on oluliselt parendatud. Sel juhul tuleb ehitist maksustada, kui see võõrandatakse aasta jooksul pärast parendamisele järgnevat taaskasutuselevõttu.

3.4. Eelnõu § 1 punktid 7, 9 ja 30 – KMS § 19 lõiked 1 ja 2 ning § 44

KMS § 19 lõikes 1 on sätestatud maksustatava käibe piirmäär, mille ületamisel on isikul kohustus ennast registreerida maksukohustuslasena. Kavandatava muudatusega muudetakse maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestamise aluseid. Eestis tekkiva maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestusse arvatakse üksnes käive, mille tekkimise koht on Eestis. Loetelu tehingutest, mis arvatakse maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestusse, sätestatakse KMS § 19¹ lõikes 3. Võrreldes kehtiva korraga lisatakse piirmäära arvestusse kindlustus- ja finantsteenuste ning kinnisasja kasutusse andmise ja kinnisasja käive, kui need ei ole juhusliku iseloomuga. Endiselt piirmäära hulka ei arvata põhivara käivet. Kuna piirmäära arvestusse arvatakse üksnes selline käive, mille tekkimise koht on Eestis, jääb võrreldes kehtiva korraga käibe piirmäära arvestusest välja näiteks KMS § 10 lõike 4 punktis 9 nimetatud teenuse käive, kui teenust (näiteks tõlke-, konsultatsiooni- või õigusteenus, või transpordivahendi lühiajaline renditeenus) osutatakse teise liikmesriigi maksukohustuslasele või piiratud maksukohustuslasele või ettevõtlusega tegelevale välisriigi isikule. Isikul ei teki siiski maksukohustuslasena registreerimise kohustust, kui kogu tema käibe moodustab maksuvaba käive ja nullprotsendise käibemaksu määraga maksustatav käive, välja arvatud kauba ühendusesisene käive.

Maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestuspõhimõtte muudatusest tulenevalt muudetakse ka KMS § 19 lõike 2 ning § 44 sõnastust, ning viidatakse maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestusel KMS § 19¹ lõikes 3 sätestatud kalendriaasta käibe arvestuse aluseks olevale käibe. Käibe piirmäära arvestuse põhimõtete muutmise tingib kavandatav väikeettevõtete erikord (§ 19¹), mille kohaselt isikud arvestavad liidu üleselt ühesugustel alustel aastakäivet nii oma asukoha liikmesriigis kui ka teistes liikmesriikides ning selle alusel saavad lisaks oma asukohariigile ka teistes liikmesriikides maksustatava käibe tekkimisel kohaldada väikeettevõtjatele ettenähtud maksuvabastust.

Internetipõhist kauplemiskohta omaval isikul, kes võimaldab ühendusevälise riigi ettevõtlusega tegeleva isikul võõrandada ühenduses maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreerimata isikule kaupu, tekib registreerimiskohustus maksustatava käibe tekkimise päevast. Internetipõhist kauplemiskohta omav isik antud juhul täidab maksukohustuse ühendusevälise riigi ettevõtlusega tegeleva isiku eest, kellele ei kohaldu maksukohustuse tekkimise piirmäär 40 000 eurot.

Isikud, kes rakendavad KMS §-des 40, 41 või 42 sätestatud erikorda, mille kohaselt käibemaks arvestatakse kasumimarginaali alusel, siis käibe piirmäära arvestamisel tuleb lähtuda § 12 lõikes 1 sätestatud üldreeglist, mitte marginaali suurusest. Nimetatud erikordade alusel

sätetatakse üksnes käibe maksustatava väärtuse määramise kord. Seega käibe piirmäära arvestusse hõlmatakse kõik tasud, mis kauba või teenuse eest saadakse või on saadud⁸.

3.5. Eelnõu § 1 punktid 8, 10 ja 11 – KMS § 19 lõiked 1¹, 3 ja 4

KMS § 19 täiendatakse uue lõikega 1¹, mille kohaselt on teise liikmesriigi ettevõtlusega tegelev isikul maksustatava käibe tekkimisel Eestis õigus sarnaselt Eesti ettevõtjaga kohaldada väikeettevõtjatele ettenähtud maksuvabastust kuni kalendriaasta käibe piirmäära 40 000 euro ületamiseni tingimusel, et sellise isiku kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot. Selleks, et nimetatud tingimustele vastav teise liikmesriigi isik saaks käibemaksukohustuseta Eesti tegutseda, tuleb tal esitada oma asukohariigi maksuhaldurile eelteade väikeettevõtete erikorra rakendamiseks. Kui selline isik rakendab juba mõnes teises liikmesriigis väikeettevõtjatele ettenähtud käibemaksuvabastust, siis Eestis käibemaksuvabastuse rakendamiseks peab ta esitama oma asukohariigi maksuhaldurile esitatud eelteate asjakohase muudatuse. Sellised eelteated ja nende muudatused edastatakse automaatselt infovahetuse teel elektroonilise süsteemi kaudu eelteates märgitud asjaomastele liikmesriikidele. Eelteates esitatud andmete alusel saab maksuhaldur hinnata isiku vastavust maksuvabastuse rakendamiseks kehtestatud tingimustele. Kui maksuhaldur kinnitab isiku käibemaksuvabastuse tingimustele vastavuse, siis isiku asukohariigi maksuhaldur annab isikule erikorra rakendamiseks registreerimisnumbri järelliitega „EX“ või eelteate muudatuse korral kinnitab juba isikule antud registreerimisnumbri vastavalt eelteate muudatusele Eestis käibemaksuvabastuse kohaldamiseks.

KMS § 19 lõikeid 3 ja 4 muudetakse tulenevalt lõikest 1¹, mille kohaselt teise liikmesriigi isik ei ole kohustatud ennast Eestis registreerima maksukohustuslasena Eestis maksustatava käibe tekkimise päevast, kui ta on oma asukohariigis registreeritud väikeettevõtete erikorra rakendajana ja talle on antud õigus rakendada Eestis käibemaksuvabastust. Kehtiva korra kohaselt tuleb välisriigi isikul ennast registreerida Eestis maksukohustuslasena, kui tal tekib maksustatav käive Eestis, kuid mida kauba või teenuse saaja poolt ei maksustata. Muudatus puudutab teise liikmesriigi isikut, kes rakendab Eestis väikeettevõtete erikorda. Sellisel isikul ei teki Eestis maksukohustuslasena registreerimise kohustust, kui tema Eestis tekkivat käivet kauba või teenuse saaja poolt ei maksustata.

Näiteks, kui Lätis asukohta omav ettevõtlusega tegelev isik võõrandab Eestis asuvale füüsilisele isikule seadme koos paigaldamise teenusega, mille kogumaksumus ei ületa 40 000 eurot, tekib Läti ettevõtjal maksukohustus Eestis. Tulenevalt kavandatavast väikeettevõtete erikorras, kui Läti ettevõtja on esitanud Läti maksuhaldurile eelteate Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks ja saanud selleks registreerimisnumbri, siis tal antud juhul Eestis maksukohustust ei teki.

3.6. Eelnõu punkt 12 – KMS § 19¹

KMS-i täiendatakse uue §-ga 19¹, millega sätestatakse väikeettevõtete erikord. See erikord on mõeldud Eestis asukohta omavatele isikutele, kes soovivad kasutada teises liikmesriigis väikeettevõtjatele ettenähtud maksuvabastust. Kuigi Eestis püsivat tegevuskohta omavatele välisriigi isikutele rakendub KMS § 19 lõikes 1 sätestatud registreerimiskohustus Eestis, ei saa nad taotleda teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorra rakendamist. Väikeettevõtete erikorra rakendamist saavad taotleda üksnes Eestis asukohta omavad isikud.

⁸ Euroopa Kohtu lahend C-388/18.

Lõike 1 kohaselt tuleb teises liikmesriigis maksuvabastust rakendada soovival Eestis asukohta omaval ettevõtjal esitada maksuhalduri veebilehel oleva portaali kaudu eelteade riikide kohta, kus ta soovib asjaomase riigi tingimustele vastavalt väikeettevõtetele ettenähtud maksuvabastust rakendada. Maksuhaldur edastab esitatud eelteated asjaomaste liikmesriikide maksuhalduritele. Kui eelteates märgitud liikmesriikide maksuhaldurid on kinnitanud isiku õigust nende riigis väikeettevõtetele ettenähtud maksuvabastust kasutada, siis isikule väljastatakse registreerimisnumber järelliitega „EX“.

Lõikes 2 sätestatakse tingimused, mille täitmisel on Eestis asukohta omaval isikul, õigus teises liikmesriigis rakendada maksuvabastust. Teises liikmesriigis maksuvabastuse rakendamiseks on kaks tingimust: kalendriaasta käive ühenduses, sh Eestis kokku ei ületa 100 000 eurot ja käive teises liikmesriigis, kus isik soovib maksuvabastust rakendada, ei ületa selles teises liikmesriigis kehtivat maksukohustuslasena registreerimise piirmäära.

Ühenduse kalendriaasta käibe piirmäära ületamisel ei ole isikul õigus üheski teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada isegi juhul, kui käive igas konkreetses liikmesriigis ei ületa selles liikmesriigis kehtestatud maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. See puudutab üksnes KMS § 19¹ alusel teistes liikmesriikides maksuvabastuse rakendamist, mitte KMS § 19 lõike 1 alusel Eestis maksuvabastuse rakendamist. Kui Eestis asukohta omava isiku käive vastavalt KMS § 19 lõikes 1 sätestatud tingimustele ei ületa 40 000 eurost piirmäära, siis ei ole isikul endiselt kohustus ennast maksukohustuslasena Eestis registreerida, sealhulgas juhul kui ühenduse kalendriaasta piirmäär 100 000 eurot on ületatud. Kui isik ühenduse kalendriaasta käibe piirmäära 100 000 eurot ei ületa, kuid ületab mõnes liikmesriigis kehtestatud kalendriaasta käibe piirmäära, siis väikeettevõtete erikorda ei ole õigus tal rakendada vaid selles liikmesriigis, kus ta piirmäära ületas.

Näide 1.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 41 000 eurot. Eestis tekib isikul maksukohustus § 19 lõike 1 alusel, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ületab 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 8 000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (41 000 + 8 000 eurot) ja isikul on õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 8 000 eurot, mis ei ületa selles teises liikmesriigis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. Seega on õigus isikul selles liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada, ehk et tal ei teki seal registreerimise ega aruandluse kohustust.

Näide 2.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 5 000 eurot. Isikul Eestis maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 10 000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (5 000 + 10 000 eurot) ja isikul on õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 10 000 eurot, mis ei ületa selles teises liikmesriigis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. Seega on õigus isikul selles liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada, ehk et tal ei teki seal registreerimise ega aruandluse kohustust.

Näide 3.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 5 000 eurot. Isikul Eestis maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 35 000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (5 000 + 35 000 eurot) ja isikul on õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 35 000 eurot, mis ületab selles teises liikmesriigis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. Seega ei saa isik selles konkreetses liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada,

Näide 4.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 5 000 eurot. Isikul Eestis maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 98 000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ületab 100 000 eurot (5 000 + 98 000 eurot) ja seega isik ei saa teistes liikmesriikides rakendada väikeettevõtete erikorda.

Vastavalt KMS § 10¹ tekib Eestis asukohta omaval isikul käive Eestis, kui ühendusesisese kaugmüügi käive ja isikule, kes ei ole üheski liikmesriigis registreeritud maksukohustuslasena ega piiratud maksukohustuslasena, osutatava elektroonilise side teenuse ja elektrooniliselt osutatava teenuse piiriülene käive ei ületa 10 000 eurot kalendriaastas ja isik ei ole valinud käibe tekkimise kohaks nimetatud kaupade või teenuste sihtriiki. Kui selline piiriülene käive ei ületa 10 000 euro piirmäära kalendriaastal võib maksukohustuslasena registreerimata isik eelistada käibe tekkimise kohaks valida kaupade ja teenuste sihtriiki, kui sellise piiriülese käibe tulemusena Eestis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäär 40 000 eurot ületatakse. Sellisel juhul, rakendades teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda, on võimalik isikul tegutseda maksukohustuseta mõlemas liikmesriigis.

Isikud, kes rakendavad või soovivad rakendada teistes liikmesriikides maksukohustuse täitmise lihtsustamiseks KMS § 43 alusel teenuse, ühendusesisese kaugmüügi ja internetipõhise kauplemiskoha kaudu kauba võõrandamise käibemaksuga maksustamise erikorda (nn OSS erikord) peavad olema registreeritud või ennast registreerima maksukohustuslasena. Samas ei välista see teistes liidu liikmesriikides väikeettevõtete erikorra rakendamist, kui on täidetud KMS § 19¹ sätestatud tingimused. Kui isik on registreeritud OSS erikorra rakendajana ja samas rakendab mujal liikmesriigis väikeettevõtete erikorda, siis OSS erikorra raames deklareerib ta käibe, mis toimub üksnes nendes liikmesriikides, kus ta väikeettevõtete erikorda ei rakenda.

Näide 5.

Isiku kalendriaasta e-poe müük teise liikmesriiki seal asuvatele füüsilistele isikutele, ehk ühendusesisese kaugmüügi käive on 5 000 eurot. Seega ühendusesisese kaugmüügi kalendriaasta käibe piirmäära 10 000 eurot käive ei ületa, käibe tekkimise koht on Eesti ja maksukohustust teises liikmesriigis ei teki.

Isiku muu käive Eestis kalendriaasta kohta on 15 000 eurot.

Isikul Eestis KMS § 19 lõike 1 alusel maksukohustust ei teki, kuna isiku käive Eestis, sealhulgas ühendusesisese kaugmüügi käive (15 000 + 5 000 eurot), ei ületa maksukohustuse piirmäära 40 000 eurot.

Näide 6.

Isiku kalendriaasta e-poe müük teise liikmesriiki seal asuvatele füüsilistele isikutele, ehk ühendusesisese kaugmüügi käive on 9 000 eurot. Seega ühendusesisese kaugmüügi kalendriaasta käibe piirmäär 10 000 eurot käive ei ületa, käibe tekkimise koht on Eesti ja maksukohustust teises liikmesriigis ei teki.

Isiku muu käive Eestis kalendriaasta kohta on 35 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (35 000 + 9 000 eurot) ja seega isikul on õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Antud olukorras on isikul valik, kas registreerida ennast maksukohustuslasena Eestis, kuna kogukäive ületab 40 000 euro piirmäär (35 000 + 9 000 eurot) või KMS § 10¹ lõike 3 alusel määratleda ühendusesisese kaugmüügi käibe tekkimise kohaks klientide asukohapõhiselt teine liikmesriik ning rakendada selles teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda eeldusel, et kaugmüügi käive ei ületa selle teise liikmesriigi maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäär. Sellisel juhul ei teki maksukohustust Eestis ega teises liikmesriigis.

Näide 7.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 25 000 eurot. Isikul Eestis maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta e-poe müük teise liikmesriiki seal asuvatele füüsilistele isikutele, ehk ühendusesisese kaugmüügi käive on 20 000 eurot, seega käibe toimumise koht on kauba saaja liikmesriigis. Samas käive ei ületa selle teise liikmesriigi maksukohustuse tekkimise aastakäibe piirmäär.

Isiku kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (25 000 + 20 000 eurot) ja seega on isikul õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Lõikes 3 sätestatakse ühenduse ja liikmesriigi, sh Eesti kalendriaasta käibe arvutamise põhimõtted. Kalendriaasta käive arvestatakse iga liikmesriigi kohta eraldi vastavalt käibe tekkimise kohale. Ühenduse kalendriaasta käive on liikmesriikides tekkinud kalendriaasta käibed kokku. Kalendriaasta käibesse on hõlmatud enamik ettevõtja käibest. See sisaldab maksukohustuslase maksustatavat käivet või maksukohustuslasena registreerimata isiku kogu käivet, mis maksukohustuslase puhul oleks maksustatav käive, sh nullprotsendise määraga maksustatavat käivet, sh ekspordi. Lisaks arvatakse kalendriaasta käibe arvestusse ka maksuvabad tehingud nagu finants- ja kindlustusteenused, kinnisasjadega seotud tehingud, välja arvatud juhul, kui need on juhusliku iseloomuga. Piirmäär arvestusse ei arvata põhivara võõrandamist.

Kauba ja teenuse käibe tekkimise koht on sätestatud KMS §-des 9–10¹. Näiteks kauba ekspordi ja kauba ühendusesisese käibe tekkimise koht on liikmesriigis, kust kaup kas eksporditakse või lähetatakse teise liikmesriiki. Selline käive arvatakse kauba lähetamise liikmesriigi kalendriaasta käibe arvestusse. Teenuse puhul on üldreeglik, et käive tekib liikmesriigis, kus asub maksukohustuslasena registreeritud teenuse saaja või ettevõtlusega tegelev ühendusväline isik. Kui teenust osutatakse maksukohustuslasena registreerimata ja ühendusvälise riigi ettevõtlusega mittetegelevale isikule, siis üldreegli kohaselt on teenuse osutamise kohaks teenuse osutaja asukoht. Samas kauba, eriti aga teenuse osas on käibe toimumise koha määratlemisel mitmeid erandeid.

Arvestades, et liikmesriigi käibe piirmäär arvestusse arvatakse üksnes selline käive, mille käive tekib selles konkreetses liikmesriigis, siis näiteks piiriülel teise liikmesriigi maksukohustuslasena registreeritud isikule osutatavad teenused, mille käibe tekkimise koht

vastavalt üldreeglile on teenuse saaja liikmesriigis, teenuse osutaja käibe piirmäära hulka ei arvata. Sellisteks teenusteks on näiteks konsultatsiooni-, raamatupidamise- ja õigusteenus (KMS § 10 lõige 4 punkt 9). Samas näiteks kinnisasjaga seotud teenuste (ehitamine, hindamine, hooldamine), mis osutatakse teise liikmesriigi maksukohustuslasena registreeritud isikule, käibe tekkimise koht on kinnisasja asukohariigis ja arvatakse kinnisasja asukoha riigi käibe piirmäära.

Lõikes 4 sätestatakse teabe loetelu, mis tuleb maksuhaldurile esitatavas eelteates märkida. Eelteates märgitakse teate esitaja andmed - isiku nimi, tegevusala, õiguslik vorm ja aadress ning liikmesriik või -riigid, kus isik soovib maksuvabastust rakendada arvestades, et lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud.

Lisaks märgitakse eelteates isiku eelneva ja jooksva kalendriaasta käive iga liikmesriigi kohta, sh Eesti. Kalendriaasta käive märgitakse kõikide liikmesriikide kohta, ka nende liikmesriikide kohta, kus isik ei ole eelteates avaldanud soovi maksuvabastust rakendada. See teave on vajalik ühenduse kalendriaasta käibe arvutamiseks. Isiku eelmise kalendriaasta käive on oluline, kuna see on seotud lõigetes 14 ja 15 sätestatud tingimusega. Liikmesriigil on õigus pikendada perioodi, millal isik ei tohi maksuvabastust rakendada piirmäära ületamise kalendriaastale järevalt ühelt kalendriaastalt kahele. Sellest tulenevalt tuleb nende liikmesriikide puhul, kus seda valikut rakendatakse, märkida ka lisaks eelmisele ka üle-eelmise kalendriaasta käive.

Kui isik esitab eelteate näiteks 1. jaanuaril 2025. a, märgib ta eelteatesse üksnes 2024. a jooksul tehtud käibe iga liikmesriigi kohta. Kui isik esitab eelteate näiteks 1. septembril 2025. a, märgib ta eelteatesse 2025. aastal kuni eelteate esitamiseni toimunud käibe ja kogu 2024. aasta käibe. Kui tegemist on alustava ettevõttega, siis eelnevate perioodide kohta, millal ettevõttel käibe puudus, märgitakse „0“. Summad esitatakse eurodes.

Kui mõnes liikmesriigis on kehtestatud mitu maksukohustuslasena registreerimise kohustuse tekkimise piirmäära, siis teave sellise liikmesriigi käibe kohta tuleb esitada vastavalt seal kehtivatele erinevatele piirmääradele. Näiteks kui riigis (nt Prantsusmaa) kehtivad kaupadele ja teenustele erinevad piirmäärad, siis tuleb käibe andmed esitada vastavalt kaupade ja teenuste lõikes eraldi. Valdavalt kehtib riikides üksnes üks maksukohustuslasena registreerimise piirmäär ja sellisel juhul tuleb teave esitada kogu vastava liikmesriigi käibe kohta kokku.

Lõikes 5 sätestatakse kohustus teatada maksuhalduri elektroonilise portaali kaudu eelteates esitatud andmete muudatusest. See puudutab ka olukorda, kui isik soovib lisaks eelteates esitatud liikmesriigile või liikmesriikidele veel lisaks muus liikmesriigis rakendada maksuvabastust. Sellisel juhul ei esitata uut eelteadet, vaid info esitatakse esialgse eelteate muudatusena. Eelteate muudatuse esitamisel kasutab isik temale väikeettevõtete erikorra rakendamiseks antud registreerimisnumbrit järellitega „EX“, mis võimaldab esitatud info siduda tema eelteatega. Eelteate andmete muudatustest teavitamisel, näiteks uue liikmesriigi lisamisest väikeettevõtete erikorra rakendusala, ei esitata kvartaalseid käibe andmeid, mis sisalduvad lõike 8 alusel esitatavates aruannetes.

Lõike 6 kohaselt on isikul õigus teises liikmesriigis maksuvabastust rakendada kuupäevast, millal ta on saanud esitatud eelteatest lähtuvalt maksuhaldurilt erikorra rakendamiseks registreerimisnumbri. Kui isik on eelteate muudatusega teavitanud soovist veel muus liikmesriigis maksuvabastust rakendada, saab ta seda teha alates kuupäevast, millal maksuhaldur kinnitab temale antud registreerimisnumbri kehtivuse.

Lõike 7 kohaselt tuleb maksuhalduril eelteatest tulenevalt anda väikeettevõtete erikorra rakendamiseks isikule kas registreerimisnumber järelliitega „EX“ või kui see on isikul juba olemas, siis selle numbriga kehtivuse kinnitus vastavalt eelteate muudatusega esitatud infole, hiljemalt 35. tööpäeval eelteate või selle muudatuse isiku poolt esitamist. Maksuhaldur annab isikule registreerimisnumbriga või kinnitab selle numbriga kehtivuse, kui erikorra rakendamise tingimused on täidetud ja seda on kinnitanud ka selle teise liikmesriigi maksuhaldur, kus isik soovib erikorda rakendada. Seega sõltub maksuhaldur antud juhul ka teise liikmesriigi maksuhaldurist, kuna alles pärast teise liikmesriigi maksuhaldurilt saadud tagasisidet, et konkreetne isik on vastav selles riigis väikeettevõtete erikorra rakendamise tingimustele, saab ta isikule anda registreerimisnumbriga või kinnitada juba isikule antud numbriga kehtivust erikorra rakendamiseks. Kui teise liikmesriigi maksuhalduri hinnang viibib seoses isiku suhtes vajalike kontrollidega maksudest kõrvalehoidumise või maksustamise vältimise ärahoidmise eesmärgil, siis maksuhaldur teavitab isikut tähtsajast pikendamise kohta.

Kui maksuhaldur ei anna isikule eelteate alusel registreerimisnumbrit või eelteate muudatuse korral ei kinnita registreerimisnumbriga kehtivust või lõpetab isiku õiguse rakendada erikorda ühenduse piirmäära ületamise tõttu, on isikul võimalik sellise otsuse vaidlustamiseks pöörduda maksuhalduri poole. Kui isikule ei anta eelteate alusel registreerimisnumbrit või eelteate muudatuse korral ei kinnita registreerimisnumbriga kehtivust või lõpetatakse isiku õigus rakendada erikorda teise liikmesriigi piirmäära ületamise tõttu, siis sellise otsuse vaidlustamiseks tuleb isiku pöörduda vastava teise liikmesriigi maksuhalduri poole, kuna iga konkreetse riigi maksuhaldur annab kinnituse selle kohta, kas isik täidab selle riigi tingimusi maksuvabastuse rakendamiseks.

Lõike 8 kohaselt tuleb igal isikul, kellele on antud õigus rakendada erikorda, esitada kvartali kohta kvartalile järgneva kuu jooksul teave kogu käibe kohta kõikide liikmesriikide kohta eraldi, sh Eesti. Nende riikide kohta, kus käivet ei tekkinud, märgitakse „0“. Seega esimese kvartali kohta, mis hõlmab kalendrikuid jaanuar, veebruar ja märts, tuleb maksuhaldurile esitada teave aprillikuu jooksul. Teave esitatakse maksuhalduri veebilehel elektroonilise portaali kaudu kasutades selleks isikule erikorra rakendamiseks antud registreerimisnumbrit. Teaves esitatakse üksnes lõikes 3 nimetatud käive. Summad esitatakse eurodes.

Kui mõnes liikmesriigis on kehtestatud mitu maksukohustuslasena registreerimise kohustuse tekkimise piirmäära, siis teave sellise liikmesriigi käibe kohta tuleb esitada kaupade ja teenuste lõikes eraldi.

Eelteate esitamisele järgneva kvartali kohta esitatavas teaves tuleb esitada ka käibe andmed perioodi kohta, mis jääb eelteate esitamise ja sellele järgneva kvartali vahele, et vältida lünka, mis esitamisele kuuluvate andmete osas vastasel korral tekiks.

Kui pärast kalendriaasta käibe kohta teave esitamist tekib vajadus esitatud teavet muuta, tuleb see esitada konkreetse kvartali kohta uuesti. Eelnevate perioodide kohta esitatud teavet ei saa korrigeerida järgmises/jooksvas perioodis.

Lõige 9 näeb ette, et kui erikorda rakendava isiku kalendriaasta käive ühenduses ületab piirmäära 100 000 eurot, siis on isikul kohustus sellest maksuhaldurit teavitada 15 tööpäeva jooksul alates nimetatud käibe ületamisest ja esitada teave jooksva kvartali algusest kuni ühenduses kalendriaasta käibe piirmäära ületamiseni. Näiteks, kui isiku kalendriaasta käive ühenduses ületab 5. mail piirmäära 100 000 euro, tuleb tal sellest maksuhaldurit teavitada 15

tööpäeva jooksul ja esitada teave jooksva kvartali käibe kohta liikmesriikide lõikes, milles on hõlmatud periood 1. aprillist kuni 5. maini.

Lõike 10 kohaselt arvestades, et eelteates ja kvartaliaruandes esitatakse summad eurodes, siis käibed, mis on tehtud muus valuutas kui euro tuleb eurodeks ümber arvestada. Selleks kasutatakse kalendriaasta esimesel päeval Euroopa Keskpanga poolt avaldatud vahetuskurssi, või kui selle päeva kohta ei ole kurssi avaldatud, siis järgmise avaldamispäeva vahetuskurssi.

Lõikes 11 sätestatakse olukorrad, millal maksuhaldur lõpetab osaliselt või täielikult väikeettevõtete erikorra rakendamise õiguse, ehk isiku õiguse teises liikmesriigis maksuvabastust rakendada. Arvestades, et erikorra rakendamine on isikute jaoks vabatahtlik, võib erikorda rakendav isik igal ajal sellest maksuhaldurit teavitades loobuda. Erikorda ei ole õigus rakendada juhul, kui asjaomase liikmesriigi maksukohustuslasena registreerimise piirmäär on ületatud, arvestades ka ülemineku meetmeid (vt lõike 13 selgitus), kui vastav liikmesriik on otsustanud need kehtestada. Kui ühenduse kalendriaasta käibe piirmäär 100 000 eurot on ületatud, ei ole õigus erikorda rakendada üheski teises liikmesriigis, välja arvatud Eestis eeldusel, et KMS § 19 lõikes 1 sätestatud maksukohutuse tekkimise piirmäär 40 000 eurot ei ole ületatud. Erikorra rakendamine lõpetatakse ka juhul, kui erikorda rakendav isik on teatanud oma tegevuse lõpetamisest või kui maksuhaldur võib seda muul viisil eeldada. Maksuhaldur saab eeldada isiku tegevuse lõpetamist näiteks, kui mitme järjestikuse kvartali jooksul isik käivet teistes liikmesriikides ei deklareeri.

Lõike 12 kohaselt on maksuhalduril õigus lõpetada isiku õigus rakendada erikorda, kui isik ei esita iga kvartali kohta lõikes 8 nimetatud teavet või korduvalt hilineb selle teabe esitamisega.

Lõige 13 sätestab erikorra lõpetamise tähtsajad. Maksuhaldur teavitab erikorda rakendavat isikut erikorra rakendamise lõpetamisest kõikides teistes liikmesriikides või üksnes konkreetses teises liikmesriigis otsusega elektrooniliselt. Kui erikorra rakendamise lõpetamine on seotud kalendriaasta piirmäära ületamisega, jõustub otsus asjaomase piirmäära ületamise kuupäevast. Seega, kui on tegemist ühenduse aastakäibe piirmäära ületamisega, lõpetatakse erikorra rakendamine kõigis teistes liikmesriikides ka juhul, kui igas konkreetses liikmesriigis nende riikide aastakäibe piirmäärad ei ole ületatud. Kui on ületatud ühe või mõne liikmesriigi, kus isik erikord rakendab, aastakäibe piirmäär, kuid mitte ühenduse piirmäär, lõpetatakse erikorra rakendamine üksnes selles liikmesriigis, kus selle riigi aastakäibe piirmäär on ületatud piirmäära ületamise kuupäevast. Juhul, kui liikmesriik on kehtestanud ülemineku meetmed, lõpetatakse sellises liikmesriigis erikorra rakendamine ülemineku meetmeid arvestavatel tingimustel vastavalt teisest liikmesriigist saadud teavitusele. Ülemineku meetmena on liikmesriikidel õigus lubada isikutel rakendada maksuvabastust kuni kalendriaasta lõpuni juhul, kui kalendriaasta käibe piirmäär ületatakse kalendriaastal olenevalt riigi valikust kas kuni 10% või 25%. See on liikmesriigi valik otsustamaks, kas seda meetet kasutada. Eesti sellist maksukohustuslasena registreerimisele eelnevat ülemineku meetet ei rakenda. Muudel juhtudel sõltub otsuse jõustumine maksuhaldurile erikorda rakendava isiku või teise liikmesriigi esitatud või kättesaadavast teabest. Näiteks isik on ise teatanud tegevuse lõpetamisest või teine liikmesriik on teatanud isiku tingimustele mittevastamist.

Lõike 14 kohaselt ei ole isikul õigus rakendada erikorda ühenduse kalendriaasta piirmäära ületamisel alates piirmäära ületamisest ka sellele järgneval kalendriaastal ka juhul, kui erikorra rakendamise tingimused on täidetud. Siiski ei teki isikul seetõttu kohustust registreerida ennast Eestis käibemaksukohustuslasena tingimusel, et tema kalendriaasta käibe piirmäär 40 000 eurot vastavalt KMS § 19 lõikele 1 ei ole ületatud.

Lõike 15 kohaselt ei ole isikul õigust rakendada erikorda teises liikmesriigis selle liikmesriigi kalendriaasta käibe piirmäära ületamisel piirmäära ületamise järgneval kalendriaastal ka juhul, kui erikorra rakendamise tingimused on täidetud. Liikmesriikidel on õigus seda perioodi pikendada kahele kalendriaastale.

3.7. Eelnõu § 1 punkt 16 – KMS § 22

KMS § 22 lõike 1 kohaselt võib maksukohustuslasena registreeritud isik esitada avalduse enda registrist kustutamiseks, kui tema prognoositav maksustatav käive ei ületa järgneva 12 kuu jooksul KMS § 19 lõikes 1 sätestatud piirmäära. Muudatusega täiendatakse isiku maksukohustuslasena registrist kustutamise tingimusi, et need oleks vastavuses kehtestatava uue regulatsiooniga, mis annab isikutele võimaluse liidus väikeettevõtete erikorra alusel maksuvabastust rakendada. Sellest tulenevalt lisatakse tingimus, et kui isiku käive on ületanud jooksval ja eelneval kalendriaastal KMS § 19 lõikes 1 sätestatud piirmäära 40 000 eurot, ei kustutata isikut maksukohustuslasena registrist ja tal tuleb kuni tingimuste täitmiseni jätkata tegevust maksukohustuslasena. Sellest põhimõttest lähtuvalt on täiendatud ka lõike 2 punkti 4 ja lõiget 2¹, mis puudutavad ettevõtlusega tegeleva teise liikmesriigi isiku registrist kustutamist.

3.8. Eelnõu § 1 punktid 17–22 ja 25 – KMS §-d 26–28 ning § 30 lõige 6

KMS § 27 muudatusega lisatakse käibedeklaratsiooni koosseisu ühendusesisese käibe aruanne (VD), mis on KMS kohaselt kehtestatud eraldi vormina seaduse § 28 alusel. Kehtiva KMS kohaselt moodustab käibedeklaratsiooni käibedeklaratsioon KMD koos lisaga KMD INF. Ühendusesisese käibe aruanne on käibedeklaratsioonist eraldi, sellele kehtib eraldi vorm ja selle esitamist reguleerib KMS § 28. KMS § 28 tunnistatakse kehtetuks ja ühendusesisese käibe andmete käibedeklaratsioonil kajastamise põhimõtted sätestatakse § 27 lõikes 1⁵. Muudatuse tulemusena saab ühiseks deklaratsiooni nimetuseks käibedeklaratsioon, st tänasest käibedeklaratsiooni nimetusest jäetakse välja sõna „lisa“.

Kehtiva korra kohaselt esitatakse ühendusesiseste tehingute kohta aruanne käibedeklaratsioonist eraldi, millel tehingute väärtused esitatakse euro täpsusega, samas käibedeklaratsioonil esitatakse andmed eurodes sendi täpsusega. Muudatuse tulemusena esitatakse kõik andmed käibedeklaratsioonil ja need deklareeritakse eurodes sendi täpsusega.

Muudatuse tulemusena jääb seadusest välja KMS § 28 lõikes 5 sätestatud kohustus lisada teise liikmesriigi isikule võõrandatud uue transpordivahendi, mis toimetatakse teise liikmesriiki, puhul ühendusesisese käibe aruandele selle transpordivahendi müümisel väljastatud arve koopia.

Lisaks kavandatakse asendada deklaratsioonide vormid andmekoosseisudega, mille kehtestab rahandusminister määrusega.

KMS § 30 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks. Nimetatud sätte alusel on maksukohustuslasel kohustus maksuhaldurit käibedeklaratsioonil teavitada, mitu sõiduautot kasutab ta vaid ettevõtluse jaoks ja mitut nii ettevõtluse kui ka isiklikuks otstarbeks. Maksuhaldur saab vajadusel sellised andmed Transpordiametilt ja sellisel käibedeklaratsioonil teavitamisel vajadus puudub.

3.9. Eelnõu § 1 punkt 23 – KMS § 29 lõige 1

KMS § 29 lõike 1 kohaselt on isikul õigus oma maksustatavalt käibelt arvestatud käibemaksust maha arvata välisriigis toimuva ettevõtluse, välja arvatud maksuvaba käibena käsitatud

tehingud (§ 16), tarbeks kasutatava kauba või teenuse sisendkäibemaks. Seoses § KMS 19¹ sätestatud võimalusega rakendada teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda, ehk maksuvabastust, piiratakse sisendkäibemaksu mahaarvamise õigust nende kaupade ja teenuste osas, mida kasutatakse erikorra alusel kaupade võõrandamiseks või teenuste osutamiseks.

Näiteks, Eesti maksukohustuslane osutab Lätis füüsilisele isikule kinnisasja remonditeenust. Sellisel juhul on Eesti ettevõtjal valik, kas registreerida ennast maksukohustuslasena Lätis või rakendada Lätis KMS § 19' alusel väikeettevõtete erikorda. Eesti maksukohustuslasel on selline valik eeldusel, et erikorra rakendamiseks on tingimused täidetud. Kui ettevõtja registreerib ennast maksukohustuslasena Lätis, on tal õigus ka sisendkäibemaksu tagastusele. Juhul, kui ettevõtja valib väikeettevõtete erikorra rakendamise, siis tal Lätis maksukohustust ei teki ning tal puudub õigus Lätis teenuse osutamiseks kasutatavate kaupade ja teenuste sisendkäibemaksu mahaarvamiseks.

3.10. Eelnõu § 1 punktid 26 ja 27 – KMS § 32 lõige 4

KMS § 32 lõike 4 järgi lähtutakse põhivara soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamisel prognoosist, mille jaoks põhivara hakatakse kasutama. Seejärel tehakse põhivara soetamisel maha arvatud sisendkäibemaksu osas korrigeerimine iga kalendriaasta lõpus lähtudes sellest, kuidas seda põhivara antud aastal kasutati. Sisendkäibemaksu korrigeerimise periood on kinnisasja puhul 10 kalendriaastat ja muu põhivara osas 5 kalendriaastat. Prognoosi järgi sisendkäibemaksu mahaarvamine on eriti probleemne kinnisasja puhul. Selline kord annab põhjendamatu eelise nendele maksukohustuslastele, kes esialgselt deklareerivad, et hakkavad kinnisasja kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad selle kasutusele maksuvaba käibe jaoks, näiteks eluruumi üürimiseks. Eelis tekib seetõttu, et kinnisasja soetamisel saab maksukohustuslane sisendkäibemaksu maha arvata prognoosi järgi, kuid hiljem maksuvaba käibe jaoks kasutamisel korrigeerib maha arvatud sisendkäibemaksu 1/10 osas kalendriaastas 10 aasta jooksul.

Kavandatava muudatuse kohaselt, kui põhivara esmasel kasutusele võtmisel selle kasutamine maksustatava käibe jaoks erineb prognoositud osatähtsusest, korrigeeritakse maha arvatud sisendkäibemaks täies ulatuses vastavalt sellele, kuidas seda põhivara esmalt kasutatakse. Selline käsitus on rohkem kooskõlas käibemaksuarvestuse põhimõttega, kuna sisendkäibemaksu mahaarvamisel lähtutakse prognoosi asemel sellest, milleks tegelikult põhivara hakatakse kasutama. Muudatuse tulemusena kaob ka maksukohustuslastel motivatsioon esitada prognoos tegelikkusest erinevalt. Euroopa Kohus kohtuasjas C-791/18 otsustas, et selline ümberarvestuse kord, mis tehakse põhivara esmasel kasutamisel, on kooskõlas käibemaksudirektiivi artiklitega 184–187. Edaspidist iga-aastast sisendkäibemaksu korrigeerimiskorda, mis on sätestatud KMS § 32 lõigetes 4¹ ja 4², ei muudeta.

Näiteks, 2025. a hakatakse ehitama hoonet, mis kavandatakse võõrandada. Ehituskuludelt tasutakse käibemaksu 100 000 eurot ning see arvatakse sisendkäibemaksuna oma maksustatavalt käibelt arvestatud käibemaksust maha. Ehitis valmib 2026. a maikuus, kuid esialgsed plaanid on muutunud ja see võetakse 2026. a juunikuus kasutusele eluruumi üüriteenuse osutamiseks. Kuna kasutusotstarve muutus, tuleb teha mahaarvatud sisendkäibemaksu osas ümberarvestus. Seega 2026. a juunikuu käibedeklaratsioonil vähendatakse mahaarvamisele kuuluvat sisendkäibemaksu 100 000 euro võrra.

3.11. Eelnõu § 1 punktid 28 ja 29 – KMS § 41 lõiked 1 ja 5

KMS §-s 41 on sätestatud kasutatud kauba, originaalkunsteose ning kollektsiooni- ja antiikeseme edasimüügi käibemaksuga maksustamise erikord. Eelnõu kohaselt täpsustatakse

lõike 1 sõnastust vastavalt käibemaksudirektiivi artiklis 314 sätestatule. Lõike 5 sõnastust muudetakse tulenevalt alates 2025. a 1. jaanuarist kehtiva nimetatud direktiivi artikli 316 muudatusest, mille kohaselt on õigus erikorda rakendada originaalkunstiteose edasimüügil lisaks sellele, kui teos on ostetud autorilt või autoriõiguse valdajalt, ka juhul kui teose müüb edasimüüjale teine maksukohustuslane, kes erikorda ei rakenda. Enne käibemaksudirektiivi muudatust oli selline õigus üksnes juhul, kui liikmesriik oli kehtestanud originaalkunstiteoste vähendatud käibemaksumäära. Eestis sellist vähendatud määra ei ole kohaldanud ja seetõttu pole sellist olukorda seni ka kõnealuses erikorras sätestatud.

3.12. Eelnõu § 1 punkt 31 – KMS normitehnilise märkuse täiendamine

Normitehnilist märkust muudetakse, lisades viited üle võetavatele direktiividele.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei näe ette uute mõistete kasutusele võtmist.

5. Eelnõu vastavus liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Nõukogu direktiivide (EL) 2020/285 ja (EL) 2022/542 normide ja KMS sätete võrdlustabel on toodud seletuskirja lisas 1.

6. Seaduse mõjud

Eelnõuga kavandatavad muudatused on majandusliku mõjuga ja mõju on ka riigiasutustele.

Eeldatavat olulist sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, mõju regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele ei tuvastatud.

6.1. Kavandatav muudatus: väikeettevõtete erikord ja maksukohustuslasena registreerimise tingimused (KMS §-d 3, 19, 19¹, 21, 22, 29 ja 44)

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm 1: Eestis asukohta omavad ettevõtlusega tegelevad isikud.

Mõju kirjeldus. Muudatus puudutab Eestis asukohta omavate ettevõtjate tegevust, kellel tekib käibe ka teistes liikmesriikides. Olenemata sellest, kas see ettevõtja on Eestis registreeritud maksukohustuslasena või mitte, on tal õigus rakendada teises liikmesriigis maksukohustuse tekkimisel väikeettevõtete erikorda (KMS § 19¹), ehk maksuvabastust, kui isiku aastakäibe ühenduses ei ületa 100 000 eurot ja aastakäive teises liikmesriigis ei ületa selle teise liikmesriigis registreerimiskohustuse tekkimise piirmäära. Erikorra rakendamisel ei pea ettevõtja ennast registreerima teises liikmesriigis maksukohustuslasena, ehk et tal on võrdselt teises liikmesriigis asukohta omavate isikutega õigus tegutseda maksukohustuslasena registreerimata kuni selles teises liikmesriigis kehtiva maksukohustuslasena registreerimise piirmäära ületamiseni. Tegemist on isiku valikuõigusega nimetatud erikorda rakendada. Kui isik seda ei soovi, siis teises liikmesriigis maksukohustuslasena registreerimise kohustus tekib seal kohe maksustatava käibe tekkimise päevast sõltuvalt konkreetses liikmesriigis kehtivast korrast.

Mõju ulatus on keskmine, kuna muudatused ei too eeldatavalt kaasa kohanemiskursi. Piiriülelset tegevust tegelevatele väikeettevõtjatele tekib juurde võimalus lihtsustada oma tegevust teistes liikmesriikides.

Mõju avaldumise sagedus on väike või keskmine, kuna tegemist on ettevõtja valikuga väikeettevõtete erikorda teises liikmesriigis rakendada ning sellise soovi korral ettevõtjal tekib kohustus esitada elektrooniliselt kvartaalseid käibe aruandeid, mis ei mõjuta ettevõtja igapäevast tegevust.

Mõjutatud sihtrühma suurus on keskmine. Tegemist on ettevõtja valikuõigusega, mis puudutab kõiki Eestis asukohta omavaid piiriüleselt ettevõtlusega tegelevaid isikuid, kelle kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot. Hinnanguliselt jääb see alla 10% kogu maksukohustuslaste arvust, ca 117 000 isikust.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatus on positiivse mõjuga piiriüleselt tegutsevatele ettevõtjatele, kelle kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot. Muudatuse näol on tegemist lihtsustusega, mis vähendab isiku halduskoormust seoses teises liikmesriigis maksukohustuse täitmisega, kui teises liikmesriigis toimuv käive on väike, jäädes alla selle teises liikmesriigis kehtestatud maksukohustuslasena registreerimise piirmäära. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Mõju sihtrühm 2: teises liikmesriigis asukohta omavad ettevõtlusega tegelevad isikud.

Mõju kirjeldus. Teises liikmesriigis asukohta omavad isikud ei pea ennast registreerima Eestis maksukohustuslasena, kui nende kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot ja ei ületa ka Eestis maksukohustuslasena registreerimise piirmäära 40 000 eurot. Need isikud, kellel on nimetatud tingimused täidetud, kuid on ennast registreerinud Eestis maksukohustuslasena, siis neil on õigus taotleda enda registrist kustutamist. Tegemist on väikeettevõtjate halduskoormust vähendava regulatsiooniga.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike, kuna sarnaselt sihtrühmale 1, ei too muudatused eeldatavalt kaasa kohanemiskeskuseid ega mõjuta ettevõtja igapäevast tegevust.

Mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Hetkel on Eestis registreeritud 400 teise liikmesriigi isikust mitteresidenti, kelle kalendriaasta maksustatav käive Eestis ei ületa 40 000 eurot. Nendel isikutel on õigus taotleda enda maksukohustuslaste registrist kustutamist eeldusel, et KMS § 19 lõike 1¹ tingimused on täidetud. Hinnanguliselt jääb sihtrühma suurus alla 1% kogu maksukohustuslaste arvust.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatus on positiivse mõjuga, kuna teises liikmesriigis asukohta omavad väikeettevõtjaid, kelle kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot ja ei ületa ka Eestis maksukohustuslasena registreerimise piirmäära ei ole kohustatud ennast maksustatava käibe tekkimisel Eestis maksukohustuslasena registreerima. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Mõju sihtrühm 3: kindlustus- ja finantsteenuseid osutavad ettevõtjad ning kinnisvara ettevõtjad.

Mõju kirjeldus: Võrreldes kehtiva korraga lisatakse maksukohustuslasena registreerimise piirmäära 40 000 eurot arvestusse teatud maksuvabad tehingud, nagu kindlustus- ja finantsteenused, kui need ei ole juhusliku iseloomuga, ja ka maksuvabad kinnisvara tehingud, välja arvatud põhivara võõrandamine ja juhuslikud tehingud. Piirmäära arvestusest jäävad välja piiriüleselt osutatavad teenused, mille käibe tekkimise koht ei ole Eesti, kuid need ei ole tavapäraselt väikeettevõtja tegevuseks. Seega muudatus puudutab eelkõige kindlustus- ja finantssektoris tegutsevaid ettevõtjaid, ehk maksuvaba käibega isikuid, kelle maksustatav käive

on alla 40 000 euro ja kehtiva korra kohaselt ei pea ennast Eestis maksukohustuslasena registreerima.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on keskmine, kuna muudatused ei too eeldatavalt kaasa kohanemiskulusi ega mõjuta ettevõtja igapäevast tegevust.

Mõjutatud sihtrühma suurus: 2022.a majandusaasta aruande kohaselt on finantsteenuste osutamise, kindlustuse ja kinnisvara tegevusalal kokku 940 ettevõtet, kelle kasumiaruande põhjal ületab müügitulu (käive) 40 tuhat eurot, kuid kes maksukohustuslasena registreeritud ei ole. Ühtlasi moodustab nende ettevõtete osakaal kõigi tegevusala ettevõtetest 11%.

Järeldus mõju olulisuse kohta: maksukohustuslasena registreerimise kohustuse tekkimisega suureneb isiku halduskoormus tulenevalt KMS alusel maksukohustuslasele kehtestatud nõuete täitmisest, sealhulgas esitama käibedeklaratsiooni ja maksustatavatelt tehingutelt arvestama ja tasuma käibemaksu. Ebasoovitavate mõjude risk on väike arvestades, et sihtrühma ei kuulu väikeettevõtjad, kelle käive on alla 40 000 euro kalendriaastas.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: maksuhaldur.

Mõju kirjeldus. Eelnõu kohaselt kohustub maksuhaldur automaatse infovahetuse teel väikeettevõtete erikorda soovivate Eestis asukohta omavate isikute esitatud eelteated edastama komisjoni loodava veebiportaali kaudu eelteadetes märgitud teistele liikmesriikidele ja samas hindama teiste liikmesriikide poolt edastatud Eestis maksuvabastust soovivate isikute eelteateid. Andmed edastatakse elektroonilise tüüpvormi abil. Seega töökoormuse suurenemine on seotud vajaliku IT-lahenduse välja töötamisega ja maksumaksjate asjakohase teavituse- ja selgitustööga.

Mõju ulatus on keskmine. Muudatus mõjutab maksuhalduri töökoormust kuna väikeettevõtete erikorra rakendamisel lisandub eelteadete menetlemise kohustus ja see võib kaasa tuua vajaduse suurendada maksuhalduri personali.

Mõju avaldumise olulisus ja sagedus on keskmine, kuna maksumaksjate teavitustöö ja kontrollitegevus on maksuhalduri igapäevane töö, kuid seoses kehtima hakkavate muudatustega on vahetult muudatustele eelneval ja järgneval perioodil teavitustegevuse vajadus suurem. IT-lahenduste väljatöötamisega seotud halduskoormuse tõus on ühekordne. Pikemas perspektiivis IT-arenduste hooldus- ja jätkuarendus mõningal määral maksuhalduri halduskoormust suurendavad. Nimetatud kulud on välja toodud punktis 7. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.2. Kavandatav muudatus: uue ehitise käsitlemise laiendamine (KMS § 16 lõige 2 punkt 3)

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm: maksukohustuslased.

Mõju kirjeldus. Kehtiva korra järgi tuleb maksustada ehitise võõrandamist enne esmast kasutuselevõttu. Kasutuses olnud ehitisi ei pea maksustama. Selline kord võimaldab maksustamisest kõrvale hoiduda, võttes ehitise enne võõrandamist lühiajaliselt või näilikult

kasutusele, eesmärgiga see võõrandada maksuvabalt lõpptarbijale. Maksuhalduri kontrollide käigus on täheldatud sellise trendi suurenemist. Üldjuhul võetakse eluruum näiliselt kasutusele, näiteks majutusteenuse osutamiseks, kuni kuueks kuuks. Selline uue ehitise mittemaksustamine ei ole kooskõlas käibemaksu arvestuse põhimõttega. Käibemaksuarvestuse põhimõtte järgi peab kaupa, sh ehitist, käibemaksuga maksustama. Kasutusel olnud ehitise vabatahtliku maksustamise põhimõtte aluseks on käibemaksu kumulatsiooni vältimine, kuna ehitist kasutatakse aastaid ja igakordsel edasimüümisel käibemaksuga maksustamine võib kaasa tuua käibemaksu kumulatsiooni juhul, kui ei ole olnud sisendkäibemaksu mahaarvamise võimalust. Uut ehitist tuleb maksustada kui tavalist kaupa.

Muudatuse tulemusena tuleb maksustada lisaks ehitisele, mis ei ole veel kasutusele võetud ka ehitist, mis on kasutusel olnud kuni aasta. Selline kord vähendab maksukohustuslasel motivatsiooni näidata uue ehitise kasutamist tegelikkusest erinevalt või teha toiminguid käibemaksu tasumise vältimiseks. Samas üks aasta kasutusel olnud ehitise maksustamine ei too kaasa käibemaksu kumulatsiooni, kuna ehitise maksustamisel on ka selle soetamisel tasutud sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus. Muudatus aitab parandada ka nende ettevõtete vahelisi konkurentsitingimusi, kes müüvad uusi ehitisi.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike. See puudutab maksukohustuslasi, kes võõrandavad ehitise aasta jooksul pärast kasutuselevõttu või formaalset kasutuselevõttu. Maksuhalduri andmetel puudutab see eelkõige neid isikuid kes esitavad valeandmeid maksuhaldurile, et uusi ehitisi võõrandada maksuvabalt. Isikul puudub tarvidus muutustega kohanemiseks mõeldud tegevuste järele.

Mõjutatud sihtrühm on väike, s.o alla 5% maksukohustuslastest.

Mõju olulisus on väike. Ebasoovitavate mõjude risk on väike. Maksukohustuslased, kes võõrandavad ehitise aasta jooksul pärast selle esmast kasutuselevõttu, peavad ehitise võõrandamist maksustama. Samas ehitise maksustamise korral on õigus selle soetamisel tasutud sisendkäibemaksu maha arvata. Seega sisuliselt peavad maksustama tööjõukulu ja kasumi ning käibemaksu kumulatsiooni ei teki. Muudatus parandab konkurentsi uute ehitiste võõrandamisel, kuna maksuhalduri andmetel enamasti puudutab see isikuid, kes sisuliselt müüvad uusi ehitisi, kuid esitavad valeandmed nende kasutamise kohta.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: maksuhaldur.

Mõju kirjeldus. Maksuhalduril on töömahukas üles leida maksukohustuslane, kes on esitanud valeandmed ehitise maksuvaba võõrandamise kohta ning tõendada, et esitatud andmed ei ole õiged. Muudatuse tulemusena selles valdkonnas valeandmete esitamine väheneb ja sellest tulenevalt maksuhalduri töökoormus uute ehitiste kontrollimisel väheneb. Maksuhaldur saab suunata vabanevat ressursi muudele kontrollitoimingute tegemisele.

Mõju olulisus, ulatus ja sagedus on väike. Muudatus kergendab maksuhalduri tööd, kuid sellist laadi pettused ei ole väga sagedased ning see ei too maksuhalduri töös kaasa olulisi muudatusi. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.3. Kavandatav muudatus: Sisendkäibemaksu ümberarvestus põhivara kasutusele võtmisel (KMS § 32 lõige 4)

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm: maksukohustuslased.

Mõju kirjeldus: Kehtiva korra järgi saab maksukohustuslane põhivara soetamisel sisendkäibemaksu maha arvata lähtuvalt sellest, kuidas ta prognoosi kohaselt hakkab põhivara kasutama. Selline prognoosi järgi sisendkäibemaksu mahaarvamine motiveerib maksukohustuslasi esitama prognoosi tegelikkusest erinevalt. Valeandmeid esitatakse eelkõige uute eluruumide soetamisel. Maksuhaldurile väidetakse, et eluruumi hakatakse kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võetakse kasutusele maksuvaba käibe jaoks. Eelkõige väidetakse, et eluruum ostetakse müügiks, kuid tegelikult hakatakse seda üürima. Esineb ka juhuseid, kus ettevõtja plaanibki uusehitise osta müügiks, kuid plaan ei teostu ja antakse üürile. Kinnisasja kasutama hakkamisel maksuvaba käibe jaoks tuleb korrigeerida maha arvatud sisendkäibemaksu 10 aastat iga kalendriaasta lõpus 1/10 osas. Seega kehtiva korra kohaselt makstakse sel juhul maha arvatud sisendkäibemaks riigile tagasi 10 aasta jooksul. See annab isikutele, kes prognoosivad põhivara kasutamist maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad selle kasutusele maksuvaba käibe jaoks, maksueelise. Seega muudatus parandab ka konkurentsitingimusi. Samuti vastab see muudatus paremini käibemaksuarvestuse põhimõttele, kuna sisendkäibemaks, mida hakatakse hiljem korrigeerima, arvatakse maha lähtuvalt sellest, milleks põhivara hakatakse kasutama, mitte ei lähtuta prognoosist. Muudatus puudutab ka neid maksukohustuslasi, kes esialgselt prognoosisid, et kasutavad põhivara maksuvaba käibe jaoks, aga tegelikult hakkavad kasutama maksustatava käibe jaoks. Nemad saavad põhivara kasutusele võtmisel maha arvata sisendkäibemaksu, mida nad soetamisel maha ei arvanud.

Muudatuse kohaselt, kui prognoos põhivara kasutamise kohta erineb selle esmasest kasutamisest, tuleb teha sisendkäibemaksu osas ümberarvestus maksustamisperioodil, millal see esmaselt kasutusele võetakse, lähtuvalt sellest milleks seda kasutama hakati. Sel juhul ei ole maksukohustuslasel motivatsiooni esitada prognoosi erinevalt esmasest kasutamisest. Väheneb maksukohustuslaste poolt valeandmete esitamine ja neile põhjendamatu eelise andmine.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike. See puudutab maksukohustuslasi, kes prognoosivad põhivara kasutamist erinevalt sellest, kuidas seda põhivara tegelikult esmalt kasutama hakatakse. Puudub tarvidus muutustega kohanemiseks mõeldud tegevuste järele.

Mõjutatud sihtrühm on väike, s.o alla 5% maksukohustuslastest.

Mõju olulisus on väike. Ebasoovitavate mõjude risk on väike. Maksukohustuslased, kes prognoosivad, et hakkavad põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad kasutusele maksuvaba käibe jaoks, saavad kehtiva korra järgi sisendkäibemaksu maha arvata prognoosi kohaselt, mille maksavad riigi tuludesse tagasi kinnisasjade puhul 10 aasta ja muu põhivara puhul 5 aasta jooksul. Muudatuse kohaselt kui ettevõtte prognoosib, et hakkab põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtab esmalt kasutusele maksuvaba käibe jaoks, peab põhivara kasutusele võtmisel maha arvatud sisendkäibemaksu riigi tuludesse tagasi maksma. Samas maksukohustuslane, kes vastupidi prognoosib põhivara kasutamist maksuvaba käibe jaoks, kuid tegelikult võtab esmalt kasutusse maksustatava käibe jaoks, saab sisendkäibemaksu maha arvata kogu ulatuses selle kasutusele võtmisel. Seega

muudatus puudutab ettevõtte käibevahendite kasutamist. Selline käibemaksuarvestus, mis lähtub sellest, milleks tegelikult hakatakse põhivara kasutama, vastab rohkem käibemaksuarvestuse põhimõttele. Edaspidist põhivara soetamisel sisendkäibemaksu igaaastast korrigeerimiskorda ei muudeta.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: maksuhaldur

Mõju kirjeldus. Maksuhalduril üldjuhul ei ole võimalik enne põhivara kasutuselevõttu kontrollida maksumaksja poolt esitatud informatsiooni õigsust selle plaanitava kasutamise kohta. Kui maksumaksja väidab, et soetab eluruumi müügiks või majutusteenuse osutamiseks, kuid tegelikult annab selle maksuvabalt tüürile, on maksuhalduril raske tõendada, et ta seda ei tee, kui eluruumi ei ole veel kasutusele võetud. Maksuhaldur on vaidlustanud maksumaksja väidet juhul, kui maksuhaldurile esitatakse informatsioon, et eluruum soetatakse maksustatava käibe jaoks, kuid samas pannakse kinnisvara portaali üürikuulutus. Kuid kuulutuste jälgimine ja vaidlustamine on töömahukas ja ei anna ka igakordset tulemust. Muudatuse tulemusena kaob maksukohustuslasel ära motivatsioon esitada prognoos põhivara kasutamise kohta erinevalt selle esmasest kasutuselevõtust. See kergendab maksuhalduri tööd ja võimaldab ressursi paremini kasutada.

Mõju olulisus ja ulatus on väike. Muudatus kergendab maksuhalduri tööd, kuid see ei too maksuhalduri töös kaasa olulisi muudatusi.

Muudatuse avaldumise sagedus on keskmine. Toodud probleemiga puututakse kokku regulaarselt, kuid mitte igapäevaselt. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.4. Kavandatav muudatus: käibe deklareerimine (KMS § 2 lõike 3¹ punkt 5, § 15 lõige 3¹, §-d 26–28 ning § 30 lõige 6).

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm: maksukohustuslased.

Mõju kirjeldus: maksuhaldur kaasajastab käibedeklaratsioonide IT-rakendusi eesmärgiga muuta maksukohustuslastele maksukohustuse täitmine lihtsamaks ja mugavamaks. Rahandusministri määrusega kehtestatud deklaratsioonivormid asendatakse andmekoosseisudega. IT lahendusega luuakse võimalus maksukohustuslasel esitada masin-masin liidese kaudu maksuhaldurile oma raamatupidamisest algandmed, mille alusel arvutatakse välja isiku maksukohustus. Andmekoosseisude kehtestamisel lähtutakse põhimõttest, et selliseid andmeid, mis on maksuhaldurile muude vorminõuete täitmise kaudu esitatud või on kättesaadavad teistest andmekogudest, andmekoosseisu ei arvata.

Mõju ulatus on keskmine, kuna maksukohustuslased, kes soovivad lihtsustada ja muuta vastavalt maksuhalduri IT-rakenduste muudatustele oma käibe deklareerimist, toob maksukohustuslasele kaasa vajaduse muuta käibe deklareerimisel kasutatavat IT-rakendust. Näiteks andmete esitamisel masin-masin liidese kaudu sealhulgas, failist laadimisel e-MTA kliendirakenduses, on vajalik teha muudatusi faili struktuurides. Tegemist on suhteliselt mahukate muudatustega. Samas säilib maksukohustuslasele võimalus esitada andmed manuaalselt või failist laadides e-MTA kliendirakenduses.

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna maksukohustuslase jaoks on tegemist ühekordse tegevusega. Ta peab end deklaratsiooni algandmete esitamist puudutavate muudatustega kurssi viima ja vajalikud IT-arendused tegema.

Mõjutatud sihtrühma suurus: käibedeklaratsiooni esitajaid on igal kuul umbes 117 000 maksukohustuslast.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatused ei ole olulise mõjuga, kuna muudatusega ei kaasne isikutele kohustust muuta oma käibe deklareerimise viisi. Maksukohustuslasel on võimalus vastava tehnilise lahenduse loomisega muuta käibedeklaratsiooni andmete esitamine koos arve andmetega lihtsamaks ja mugavamaks ning seeläbi vähendada oma halduskoormust. Ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele

Mõju sihtrühm: maksuhaldur

Mõju kirjeldus. Andmekoosseisul põhinev aruandlus parandab esitatavate andmete kvaliteeti. Maksukohustuslaste poolt masin-masin liidese kaudu esitatavate algandmete automaatse töötlemise tulemusena väheneb maksuhalduri töökoormus.

Mõju olulisus, ulatus ja sagedus on keskmine, kuna ei tekita maksuhaldurile pikemas perspektiivis lisakoormust. IT-lahenduste väljatöötamisega seotud töökoormuse tõus on ühekordne. Töökoormust mõningal määral suurendavad on IT-arenduste hooldus- ja jätkuarendused. Nimetatud kulud on välja toodud punktis 7. Ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

6.5. Kavandatavad muudatused, mis puudutavad virtuaalselt üritustel osalemise võimaldamist ning kasutatud kaupade, originaalkunsteoste ning kollektiooni- ja antiikesemete edasimüügi käibemaksuga maksustamise erikorda (KMS §-d 10 ja 41) on tehnilist laadi õigusselguse tagamiseks. Muudatus ei too kaasa ettevõtjatele kohustusi.

6.6. Koondhinnang mõju olulisusele. Kokkuvõttes on mõju väheoluline, kuna mõjutatavatele sihtrühmadele on mõju ulatus ja sagedus väike või keskmine ning ebasoovitavate mõjude risk on väike.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

7.1. Maksuhalduri hinnangul on IT-arenduse, mis puudutab väikeettevõtete erikorda (KMS § 19¹) kogukulu 2024. aastaks 1,7 mln eurot ja iga-aastane jätkuarenduste ja hoolduskulu 350 tuh eurot. IT-arenduste kulu kaetakse Maksu- ja Tolliameti eelarvest. Jätkuarenduste ja hoolduskulu taotletakse kuludele eelneva aasta riigieelarvestrateegia raames. Muudatuse mõju käibemaksulaekumisele on väheoluline.

Väikeettevõtete erikorra ja maksukohustuslasena registreerimise tingimuste muutmise mõju tuleneb teise liikmesriigi ettevõtja õigusest tegutseda Eestis maksukohustuslasena registreerimata kuni 40 000 tuhande euro (maksukohustuslasena registreerimise piirmäära) ületamiseni. 2023.a aasta statistika kohaselt tegutses Eestis ligi 400 mitteresidendist ettevõtte, kelle aastane (maksustatav) käive jääb alla 40 tuhande euro. Nende ettevõtete tasutud

käibemaks küündis 2023. aastal kokku 161 tuhande euroni. Seega muudatuse hinnanguline mõju küündib 0,16 mln euroni aastas, vähendades mitteresidentidest teiste liikmesriikide ettevõtete tasutavat käibemaksu Eesti riigile.

7.2 Käibe deklareerimist puudutav IT-arendus teostatakse Maksu- ja Tolliameti 2024–2025. aasta arendusplaanis oleva arendusprojekti "Uus käibedeklaratsioon ja andmete edastamine xbrl gl formaadis" raames. Projekti kulu on 1,5 miljonit eurot ja see rahastatakse 1,3 miljoni euro ulatuses reaalaja majanduse projekti teadus ja arendustegevuse rahastamise fondist ja 200 000 euro ulatuses maksuhalduri eelarvest.

Käibemaksu deklareerimist puudutava muudatusega ei kaasne mõju käibemaksu laekumisele.

7.3. Uue ehitise käsitlemise muutmise ja põhivara kasutusele võtmisel sisendkäibemaksu ümberarvestuse mõju.

Uue ehitise käsitlemise laiendamise mõju, millega tuleb maksustada lisaks ehitisele enne esmast kasutuselevõttu ka ehitist, mis on kasutusel olnud kuni aasta, pole täpselt võimalik hinnata. Alusandmed puuduvad selle kohta, kui suure osa uusehitiste müügil saamatajäävast käibemaksust moodustuvad just sel viisil toimepandud pettused. Hinnanguliselt võib uue ehitise käsitlemise muudatus vähendada uusehitise käibemaksukahju poole võrra (50%), küündides 1,5 mln euroni aastas.

Põhivara kasutusele võtmisel sisendkäibemaksu ümberarvestuse mõju on hinnanguliselt 4,1 mln eurot aastas. Maksuhalduri hinnangul korrigeerib muudatuse tulemusena tõenäoliselt enamik maksukohustuslasi oma algselt maha arvatud sisendkäibemaksu vabatahtlikult täies ulatuses, kui selgub kasutusproгноosi muutmine. Osa maksumaksjatest, kes senini prognoosisid põhivara kasutamist erinevalt sellest, milleks põhivara kasutama hakati, esitavad edaspidi progноosi lähtuvalt sellest, milleks nad tegelikult põhivara kasutama hakkavad, kuna kaob motivatsioon saada maksueelis 10 aastaks. Vähem seadusekuulekate isikute kontrollimisel suurenevad kontrollimenetluste tulemusena määratavad maksusummad, kuna muudatusest tulenevalt tehakse ümberarvestus kohe kogu sisendkäibemaksu osas (mitte enam 1/10 kaupa). Selle tulemusena on riigi ressursside kasutus kulutõhusam ning kontrollitegevusega jõutakse rohkemate maksudest kõrvalehoidjateni. Käibemaksutulude suurenemise mahtu ei ole aga eeltoodud gruppide suuruse info puudumise tõttu võimalik täpselt hinnata. Mistõttu on eeldatav mõju tuletatud ekspert hinnangu alusel.

Maksu- ja Tolliameti andmetel aitab antud muudatus vähendada hinnangulist ehitiste soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamise seonduvate maksupettuste 11,2 mln suurust käibemaksukahju aastas hinnanguliselt (37%) ehk 4,1 mln euro võrra aastas. Antud muudatus ei puuduta kõiki ehitiste soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamise seonduvaid maksupettuseid ning muudatusega võib kaasneda pettusemuutrite muutmine. Näiteks ehitiste esmase kasutamise kohta võidakse hakata esitama valeandmeid. Samas see meede aitab maksuhalduri ressursi paremini kasutada ja tõhusamalt läbi viia maksukontrolle.

7.4 Koondmõju riigieelarvele.

2025. aastast kehtima hakkavad seadusemuudatused vähendavad meie hinnangul maksukahju hinnanguliselt 5,6 mln eurot aastas (ehk 0,1% 2025. aastaks progноositud käibemaksutulust), mille võrra käibemaksutulude suureneb. Väikeettevõtete erikorra ja maksukohustuslasena registreerimise tingimuste muutmisel on aga vähene negatiivne mõju (161 tuh eurot) käibemaksu tasumisele. Seega on muudatuste koondmõju riigieelarvele läbi käibemaksutulude tõusu 5,4 mln eurot.

8. Rakendusaktid

Eelnõuga kavandatud muudatused toovad kaasa vajaduse muuta Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määrust nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“. Rakendusakti kavand on seletuskirja lisas 2.

Rahandusministri 28. detsembri 2009. a määrus nr 69 „Ühendusesisese käibe aruande vorm ja ühendusesisese käibe muutmise aruande vorm ning nende täitmise kord“ ja rahandusministri 10. juuni 2014. a määrus nr 17 „Käibedeklaratsiooni vorm“ tunnistatakse kehtetuks.

Kehtestatakse uus rahandusministri määrus „Käibedeklaratsiooni andmekoosseis“. Rakendusakti kavand on seletuskirja lisas 3.

Muudetakse rahandusministri 30. märtsi 2004. a määrust nr 39 „Osaliselt mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvutuse käibedeklaratsioonis kajastamise kord ja soetatud põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeerimise kord“. Rakendusakti kavand on seletuskirja lisas 4.

9. Seaduse jõustumine

Seaduse muudatused on planeeritud jõustuma 2025. aasta 1. jaanuaril arvestades, et nõukogu direktiividega (EL) 2020/285 ja (EL) 2022/542 sätestatud põhimõtteid peavad liikmesriigid alates sellest kuupäevast kohaldama.

10. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse avaldamiseks Maksu- ja Tolliametile, Eesti Kaubandus–Tööstuskojale, Eesti Kindlustusseltside Liidule, Eesti Pangaliidule, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Kinnisvarafirmade Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule ning Ametiühingute Keskliidule.

Euroopa Liidu õigusallikate ja käibemaksuseaduse muudatuste võrdlustabelid

Euroopa Liidu õigusallika nimetus ja rekvisiidid:

Nõukogu direktiiv (EL) 2020/285, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) väikeettevõtete erikorra osas ning määrust (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ja teabevahetuse osas, mille eesmärk on teostada järelevalvet väikeettevõtete erikorra nõuetekohase kohaldamise üle (ELT L 62, 02.03.2020, lk 13–23).

Nõukogu direktiivi (EL) 2020/285 norm	Nõukogu direktiivi (EL) 2020/285 normi ülevõtmise kohustus	KMS säte	Kommentaarid
Artikkel 1 punkt 1 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 2 (1) b) muutmise)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.
Artikkel 1 punkt 2 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 139 muutmise)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.
Artikkel 1 punkt 3 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 167a muutmise)	Ei	-	Direktiivi normi ajakohastamine.
Artikkel 1 punkt 4 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 169a muutmise)	Jah	§ 29 lg 1	
Artikkel 1 punkt 5 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 220a (1) muutmise)	Jah	§ 37	KMS muudatuse ei ole vajalik, kuna ka kehtiva korra kohaselt ei ole maksukohustuslasena registreerimata isikul arve väljastamise kohustus.
Artikkel 1 punkt 6 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 270 muutmise)	Valikuline	-	Eesti ei rakenda asjaomast erisust ühendusesisese käibe aruande esitamisel.
Artikkel 1 punkt 7 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 272 (1) muutmise)	Ei		Direktiivi normi ajakohastamine.
Artikkel 1 punkt 8 (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatükki lisatakse -1. jagu)	Jah	§ 19 ¹ lg 3	
Artikkel 1 punkt 9 (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatüki 2. jao pealkirja muutmise)	Ei	-	Direktiivi muudatus seotud astmelise maksuvabastuse kaotamisega, mida Eesti ei rakenda.
Artikli 1 punkt 10	Ei	-	Direktiivi muudatus seotud

(direktiivi 2006/112/EÜ artikli 282 muutmine)			astmelise maksuvabastuse kaotamisega, mida Eesti ei rakenda.
Artikli 1 punkt 11 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 283 (1) muutmine)	Jah	§ 19 lõige 1 ¹	
Artikli 1 punkt 12 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 284 muutmine)	Jah	§ 19 lõiked 1–3 ja 4 § 19 ¹ lõiked 1, 2, 5–7 ja 13, § 44	
Artikli 1 punkt 13 (direktiivi 2006/112/EÜ artiklite 284a, 284b, 284c, 284d ja 284e lisamine)	Jah	§ 19 lõige 1, § 19 ¹ lõiked 4, 5, 8–12 ja § 28	
Artikli 1 punkt 14 (direktiivi 2006/112/EÜ artiklid 285, 286 ja 287 jäetakse välja)	Ei	-	Direktiivi normide tehnilised kohandused.
Artikli 1 punkt 15 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 288 muutmine)	Jah	§ 19 ¹ lõige 3	
Artikli 1 punkt 16 (direktiivi 2006/112/EÜ lisatakse artikkel 288a)	Jah	§ 19 ¹ lõiked 13–15 ja § 22	
Artikli 1 punkt 17 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 290 muutmine)	Valikuline	-	
Artikli 1 punkt 18 (direktiivi 2006/112/EÜ artiklid 291 ja 292 jäetakse välja)	Ei	-	Direktiivi normide tehnilised kohandused.
Artikli 1 punkt 19 (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatükki lisatakse jagu 2a)	Valikuline	-	Eesti sisuliselt rakendab valikut, kuna KMS-s sätestatud kohustustega ei ole hõlmatud maksukohustuslasena registreerimata isikud. KMS muudatus ei ole vajalik.
Artikli 1 punkt 20 (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatüki 3. jagu jäetakse välja)	Ei	-	Direktiivi normide tehnilised kohandused.
Artikli 1 punkt 21 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 314 muutmine)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.
Artikli 1 punkt 22 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 334 muutmine)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.

Euroopa Liidu õigusallika nimetus ja rekvisiidid:

Nõukogu direktiiv (EL) 2022/542, millega muudetakse direktiive 2006/112/EÜ ja (EL) 2020/285 käibemaksumäärade osas (ELT L 107, 06.04.2022, p. 1–12).

Nõukogu direktiivi (EL) 2022/542 norm	Nõukogu direktiivi (EL) 2020/285 normi ülevõtmise kohustus	KMS säte	Kommentaarisid
Artikli 1 punkt 1 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 53 muutmise)	Jah	§ 10 lg 2 p 2 ¹ ja lg 4 p 2 ¹	
Artikli 1 punkt 2 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 54 muutmise)	Jah	§ 10 lg 2 p 2 ja lg 4 p 2	
Artikli 1 punkt 5 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 94 muutmise)	Jah	-	KMS muutmise pole vajalik, kuna Eesti ei kohalda sättes viidatud kaupadele vähendatud maksumäära.
Artikli 1 punkt 7 (direktiivi 2006/112/EÜ lisatakse artikkel 98a)	Jah	-	KMS muutmise pole vajalik, kuna Eesti ei kohalda sättes viidatud kaupadele vähendatud maksumäära.
Artikli 1 punkt 12 (direktiivi 2006/112/EÜ artiklid 102 ja 103 jäetakse välja)	Ei	-	
Artikli 1 punkt 20 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 316 (1) muutmise)	Jah	§ 41 lg 1 p 1 ja lg 5 p 3	
Artikkel 2 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 288 muutmise)	Jah	§ 19 ¹ lg 3	

MÄÄRUS

Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruse nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ muutmine

Määrus kehtestatakse maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel.

§ 1. Määruse muutmine

Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruses nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ tehakse järgmised muudatused:

1) määruse § 3 lõiget 1 täiendatakse punktiga 17 järgmises sõnastuses:

„17) teise liikmesriigi ettevõtlusega tegelev isik, kelle andmeid töödeldakse nõukogu määruse (EL) nr 904/2010, halduskoostöö ning maksupettuste vastase võitluse kohta käibemaksu valdkonnas (ELT L 268, 12.10.2010, lk 1–18) artikli 37b lõigete 2 ja 3 alusel.“;

2) paragrahvi 27 lõike 2 punktist 1 asendatakse sõnad „käibedeklaratsiooni vormidel“ sõnaga „käibedeklaratsioonil“;

3) määrust täiendatakse §-ga 32⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 32⁴. Väikeettevõtete erikorra rakendus

(1) Väikeettevõtete erikorra rakenduse ametlik lühend on VKE.

(2) Väikeettevõtete erikorra rakendusse kantakse andmed, mis on ette nähtud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/2007, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EL) nr 904/2010 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses väikeettevõtete erikorraga (ELT L 407, 17.11.2021, lk 27–36), II lisas.“;

4) paragrahv 56 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 58 lõikes 3 ja § 74 lõike 2 punktis 7 lisatakse tekstiosa „32³“ järele tekstiosa „32⁴“;

6) paragrahvi 58 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „, 55 ja 56“ tekstiosaga „ja 55“;

7) paragrahvi 63 lõike 2 punktis 1¹ asendatakse tekstiosa „§-s 32³ nimetatud alamregistri“ tekstiosaga „§-des 32³ ja 32⁴ nimetatud alamregistrite“;

8) paragrahvi 63 lõike 2 punktis 4 asendatakse tekstiosa „, 43 ja 56“ tekstiosaga „ja 43“;

9) paragrahvis 74 lõike 2 punktis 4 asendatakse tekstiosa „§-des 17 ja 56“ tekstiosaga „§-s 17“.

§ 2. Määruse jõustumine

(1) Määrus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril.

(2) Määruse § 1 punktid 2, 4, 6, 8 ja 9 jõustuvad 2025. aasta 1. juulil.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaja Kallas
Peaminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev
Rahandusminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Taimar Peterkop
Riigisekretär

Rahandusministri määrus

Käibedeklaratsiooni andmekoosseis

Määrus kehtestatakse käibemaksuseaduse § 27 lõike 1 alusel.

§ 1. Käibedeklaratsiooni andmekoosseis

- (1) Määrusega kehtestatakse käibedeklaratsiooni tehingute ja toimingute koosseis (lisa).
- (2) Andmete edastamisel esitatakse:
 - 1) maksukohustuslase registri- või isikukood;
 - 2) maksustamisperiood.
- (3) Maksuhaldur eeldab käibedeklaratsioonil kauba impordilt arvestatud käibemaksu maksukohustuslasel, kes on kirjalikult teavitanud maksuhaldurit ja saanud maksuhaldurilt õiguse tasuda kauba impordilt arvestatavat käibemaksu käibedeklaratsioonil käibemaksuseaduse § 38 lõigetes 2¹–2³ sätestatud tingimustel.

§ 2. Erisused väljastatud ja saadud arvete andmete kajastamisel

- (1) Maksuhaldurile edastatakse juriidilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale ning riigi-, valla- ja linnaasutusele väljastatud ning nendelt saadud arvete andmed, millele kauba võõrandaja või teenuse osutaja on märkinud käibemaksu standard- või soodusmääraga maksustatava käibe, välja arvatud käibemaksuseaduse §-s 40 sätestatud erikorra alusel edastatud arvete andmed.
- (2) Käibedeklaratsioonil kajastatakse väljastatud arvete kohta järgmised andmed:
 - 1) tehingupartneri registri- või isikukood;
 - 2) arve number;
 - 3) arve kuupäev (pp.kk.aaaa);
 - 4) arve kogusumma ilma käibemaksuta;
 - 5) maksumäär;
 - 6) maksustamisperioodil käibedeklaratsioonil kajastamisele kuuluv maksustatav käive;
 - 7) kreditarve aluseks oleva arve kuupäev.
- (3) Väljastatud arvete andmeid, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 6 nimetatud maksustamisperioodil käibedeklaratsioonil kajastamisele kuuluv maksustatav käive, ei kajastata käibedeklaratsioonil, kui:
 - 1) arve on väljastatud füüsilisele isikule (välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtjale) või mitteresidendile, kellele ei ole omistatud maksukohustuslaste registri registrikoodi;
 - 2) arve ei sisalda käibemaksu standard- või soodusmääraga maksustatavat käivet (näiteks üksnes maksuvaba käibe, 0% käibemaksumääraga maksustatava käibe ja käibena mittekäsitatava tehingu või toimingu kohta edastatud arve);

3) arve on väljastatud üksnes reisiteenuste käibemaksuga maksustamise erikorra alusel (käibemaksuseadus § 40);

4) arve on väljastatud selliste tehingute või toimingute eest, millele laieneb seaduse alusel kutse- või ametisaladuse hoidmise kohustus. Teenuse saaja võib kajastada arvete andmeid, millele laieneb kutse- ja ametisaladuse hoidmise kohustus.

(4) Saadud arvete andmeid ei kajastata käibedeklaratsioonil, kui arvele märgitud käibemaks ei kuulu sisendkäibemaksuna mahaarvamisele.

(5) Käibedeklaratsioonil kajastatakse Eestis käibemaksukohustuslasena registreeritud isikutelt saadud arvete kohta järgmised andmed:

1) tehingupartneri registri- või isikukood;

2) arve number;

3) arve kuupäev (pp.kk.aaaa);

4) arve kogusumma ilma käibemaksuta;

5) maksustamisperioodil käibedeklaratsioonil kajastatud sisendkäibemaksu summa.

(6) Käibedeklaratsioonil kajastatakse ühendusesiseste tehingute kohta järgmised andmed:

1) ostja riigi tunnus;

2) ostja käibemaksukohustuslasena registreerimise number;

3) kauba ühendusesisese käibe väärtus;

4) 0% määraga maksustatav teise liikmesriigi maksukohustuslasele osutatud teenuste käibe, sh ettemaksu väärtus;

5) kauba ühendusesisese käibe, võõrandaja kolmnurktingus, väärtus;

6) kauba ühendusesisese käibe, edasimüüja kolmnurktingus, väärtus;

7) kauba ühendusesisese käibe, uue transpordivahendi võõrandamine teise liikmesriigi käibemaksukohustuslasena registreerimata isikule, väärtus;

8) kauba ühendusesisene käibe, aktsiisikauba võõrandamine teise liikmesriigi käibemaksukohustuslasena registreerimata isikule, väärtus;

9) kauba ühendusesisene käibe, mis on tolliagentuuri poolt kauba importija eest (tolliprotseduuri kood 42) deklareeritav käibe.

§ 3. Määruse kehtetuks tunnistamine

Rahandusministri 10.juuni 2014.a määrus nr 17 „Käibedeklaratsiooni vorm“ tunnistatakse kehtetuks.

§ 4. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2025. aasta 1.juulil.

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev

Rahandusminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Merike Saks

kantsler

Lisa. Käibedeklaratsiooni andmekoosseis

Rahandusministri 30. märtsi 2004. a määruse nr 39 „Osaliselt mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvutuse käibedeklaratsioonis kajastamise kord ja soetatud põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeerimise kord“ muutmise.

Määrus kehtestatakse käibemaksuseaduse § 32 lõike 6 alusel.

§ 1. Rahandusministri 30. märtsi 2004. a määruses nr 39 „Osaliselt mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvutuse käibedeklaratsioonis kajastamise kord ja soetatud põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeerimise kord” tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 lõige 1 sõnastatakse järgmiselt:

„Põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeeritakse põhivara esmasel kasutusele võtmisel kui see erineb põhivara soetamisel prognoositud maksustatava käibe tarbeks kasutamise osatähtsusest. Sisendkäibemaks korrigeeritakse täies ulatuses selles maksustamisperioodis, millal põhivara kasutusele võetakse. Edaspidi korrigeeritakse sisendkäibemaks iga kalendriaasta lõpul, lähtudes põhivara maksustatava käibe tarbeks kasutamise tegelikust osatähtsusest sellel kalendriaastal.“;

2) paragrahvi 2 lõiget 4 täiendatakse teise lausega järgmiselt:

„Kui põhivara võetakse kasutusele hiljem kui see võetakse kasutuses oleva põhivarana arvele, loetakse kasutusele võtmisele eelnevaid aastaid selliselt nagu põhivara esmalt kasutama hakatakse.“;

3) paragrahvi 3 lõiget 1 sõnastatakse järgmiselt:

„Kinnisasja ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeeritakse kinnisasja esmasel kasutusele võtmisel kui see erineb kinnisasja ning selle tarbeks kauba soetamisel või teenuse saamisel prognoositud maksustatava käibe tarbeks kasutamise osatähtsusest. Sisendkäibemaks korrigeeritakse täies ulatuses selles maksustamisperioodis, millal kinnisasi kasutusele võetakse. Edaspidi korrigeeritakse sisendkäibemaks iga kalendriaasta lõpul, lähtudes põhivara maksustatava käibe tarbeks kasutamise tegelikust osatähtsusest sellel kalendriaastal.“;

4) paragrahvi 3 lõiget 4 täiendatakse teise lausega järgmiselt:

„Kui kinnisasi võetakse kasutusele hiljem kui see võetakse kasutuses oleva põhivarana arvele, loetakse kasutusele võtmisele eelnevaid aastaid selliselt nagu kinnisasja esmalt kasutama hakatakse.“.

§ 2. Määrus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril.

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev
Rahandusminister

(allkirjastatud digitaalselt)
Merike Saks
kantsler